

Gebakken lucht?

Een onderzoek naar
ballonevenementen in West-Europa

Gebakken lucht?

Een onderzoek naar ballonevenementen in West-Europa

G.R. Doornewaard

Masterthesis Culturele Geografie
Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen
Juni 2008

Begeleider: prof. dr. D. Strijker

Foto omslag: Mondial Air Balloons 2007, Chambley, Frankrijk

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerthesis van de Masteropleiding Culturele Geografie aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Het onderwerp van deze thesis 'Ballonevenementen' is mij als ballonvaarder én geograaf op het lijf geschreven.

Een thesis schrijf je niet alleen. Ik wil daarom ook de mensen rondom mij heen, met name mijn ouders en Erik Jan en in het bijzonder Nynke, bedanken voor de steun en feedback die ik heb ontvangen. Vooral toen de mogelijkheid tot het deelnemen aan een traineeship om de hoek kwam kijken, heb ik veel gehad aan jullie motiverende woorden en inspiratie.

Bij de dataverzameling was ik afhankelijk van diverse personen. Erik Jan heeft geholpen met de technische realisatie van de enquête. Het starten vanuit het 'niets' was soms niet gemakkelijk. Daarom ben ik ook erkentelijk voor de steun van anderen die mij op weg geholpen hebben met het verzamelen en vinden van data. Zonder deze gegevens had dit onderzoek niet plaats kunnen vinden.

Tenslotte wil ik mijn begeleider, prof. dr. D. Strijker bedanken voor zijn adviezen en de begeleiding tijdens het schrijven van deze scriptie. De besprekingen hadden dankzij zijn positieve insteek een motiverende werking.

Rest mij niets dan de lezer veel plezier te wensen bij het lezen van deze masterthesis.

Ommen, juni 2008

Jarno Doornewaard

Samenvatting

Ballonevenementen worden op diverse plaatsen gehouden. Veel plaatsen gebruiken daarnaast luchtballonnen als promotie- en reclamemiddel. Naar ballonevenementen en de impact van ballonnen is in Europa nog geen onderzoek gedaan. Van ballonevenementen waren geen duidelijke en overzichtelijke gegevens beschikbaar. Het verzamelen en structureren van gegevens van ballonevenementen is daarom tot doel van dit onderzoek geworden. Er is een databestand aangelegd ('Dataset Evenementen') met daarin informatie die nodig is om de hoofdvraag en de afzonderlijke deelvragen te kunnen beantwoorden. Een ander doel van dit onderzoek was het in kaart brengen van de betekenissen van ballonevenementen voor bepaalde plaatsen en/of regio's. Omdat deze betekenissen niet uit de 'Dataset Evenementen' gehaald kunnen worden, is een digitale enquête uitgevoerd. De uitkomsten van deze enquête zijn opgenomen in de 'Dataset Enquête'.

Vanwege het gebrek aan eerder onderzoek is er een aantal begrippen gedefinieerd. Een belangrijke definitie is die van het begrip 'ballonevenement': het is een speciaal georganiseerd evenement, welke locatiegebonden is, een tijdelijk karakter draagt en wordt georganiseerd voor één of meerdere doelgroepen, waarbij het voorgenomen opstijgen van minimaal 6 ballonnen het belangrijkste onderdeel van het evenement is. Mensen bezoeken evenementen in hun vrijetijd. In de loop van de laatste 25 jaar wordt er steeds meer van de vrijetijd buitenshuis doorgebracht. Daarnaast is een toename van het aantal evenementen waar te nemen. Tot 2001 nam het aantal evenementen jaarlijks toe, hierna stabiliseerde het aantal. Mensen worden, met name vanwege de gestegen welvaart en toegenomen mobiliteit, geconfronteerd met een toenemend aanbod van evenementen. Ervaring en beleving spelen bij evenementen de laatste jaren steeds meer een rol. Ballonnen worden daarnaast steeds vaker gebruikt als 'identitymarker'. Dit is een bepaald symbool of gebruik waaraan een plaats of bedrijf grote waarde hecht en welke herkenbaar en identificeerbaar is voor inwoners en mensen van elders.

De ballonevenementen in de 'Dataset Evenementen' kunnen op diverse manieren geclassificeerd worden. Eén van deze classificaties is gemaakt op basis van het soort ballonnen. Van de 175 evenementen die zijn opgenomen in de 'Dataset Evenementen' zijn er 157 gericht op heteluchtballonnen. 11 evenementen zijn alleen voor gasballonnen en bij 7 evenementen zijn zowel gas als heteluchtballonnen aanwezig. Andere classificaties zijn gemaakt op basis van tijdsduur en doel. Hiernaast heeft er een geografische analyse plaatsgevonden. Hier spelen een aantal factoren, zoals de aanwezigheid van een vliegveld, nabijheid van zee en steile bergen een rol. Uit de chronologische analyse blijkt dat er in de winter weinig ballonevenementen gehouden worden. Van de evenementen die wel in de winter gehouden worden, vindt daarbij het overgrote deel plaats in de Alpen.

Ballonevenementen hebben betekenis voor veel plaatsen. Identificatie met ballonnen draagt bij aan een positieve beeldvorming en wordt over het algemeen als positief ervaren. Ballonevenementen hebben daarbij ook een betekenis vanwege het gegeven dat elk jaar opnieuw veel mensen ballonevenementen bezoeken.

Inhoudsopgave

	Pag.
Samenvatting	3
Lijst van figuren, tabellen en bijlagen	6
Hoofdstuk 1: Inleiding	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen	8
1.3 Geografische afbakening onderzoeksgebied	9
1.4 Belang van het onderzoek	9
1.5 Methoden en technieken	9
1.6 Beperkingen	9
1.7 Leeswijzer	10
Hoofdstuk 2: Begripsbepalingen en context	11
2.1 Inleiding	11
2.2.1 Ballon	11
2.2.2 Evenement	12
2.2.3 Ballonevenement	13
2.3 Geschiedenis ballonvaart en ballonevenementen	14
2.4 Context	15
Hoofdstuk 3: Methoden van dataverzameling	20
3.1 Inleiding	20
3.2 Eerder onderzoek en verwant onderzoek	20
3.3 Dataset evenementen	21
3.3.1 Opzet Dataverzameling en methode	21
3.3.2 Dataverwerking	22
3.3.3 Discussie	22
3.4 Enquête op basis van dataset evenementen	23
3.4.1 Opzet dataverzameling en methode	23
3.4.2 Verwerking en controle van gegevens	25
3.4.3 Discussie	25
Hoofdstuk 4: Data Analyse	26
4.1 Samenvatting van de uitkomsten 'Dataset Evenementen'	26
4.2 Soorten evenementen	26
4.2.1 Soort ballonnen	26
4.2.2 Tijdsduur	27
4.2.3 Doel	28
4.3 Geografische analyse	29
4.4 Chronologische analyse	31
4.5 Patronen	33
4.6 Overige analyse	35
Hoofdstuk 5: Betekenis van ballonevenementen	37
5.1 Inleiding	37
5.2 Plaatsverbondenheid	38
5.3 Cases	38
5.3.1 Joure	38
5.3.2 Chambley	40
5.3.3 Albuquerque	40
5.4 Conclusie	42
Hoofdstuk 6: Conclusie	43
6.1 Inleiding	43
6.2 Resultaat	43
6.3 Overwegingen voor vervolgonderzoek	44
Bijlagen	47

Lijst van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

Figuur 1:	Begrenzing onderzoeksgebied	9
Figuur 2:	Classificatie ballonnen	11
Figuur 3:	Ballonnen in speciale vormen	12
Figuur 4:	De eerste ballon-opstijging in 1783	14
Figuur 5:	Gevolgen van gedragsveranderingen	18
Figuur 6:	Ballon als promotiemiddel	18
Figuur 7:	Schematische weergave dataverzameling 'Dataset Evenementen'	21
Figuur 8:	Schematische weergave dataverzameling 'Dataset Enquête'	23
Figuur 9:	Kaart met alle ballonevenementen	29
Figuur 10:	Evenementen per land afgezet tegen oppervlakte per land	30
Figuur 11:	Uitsnede uit kaart met alle ballonevenementen	31
Figuur 12:	Ballonevenementen in de winter	33
Figuur 13:	Ballonevenementen per seizoen	33
Figuur 14:	Joure, ballooncitiy	39
Figuur 15:	Boxwinden in Albuquerque	41
Figuur 16:	Schermafbeelding website City of Albuquerque	41

Tabellen:

Tabel 1:	Effecten van evenementen	16
Tabel 2:	Categorieën in de dataset	22
Tabel 3:	Samenvatting dataset evenementen	26
Tabel 4:	Eendaagse en meerdaagse ballonevenementen	27
Tabel 5:	Ballonwedstrijden	28
Tabel 6:	Gasballonevenementen	28
Tabel 7:	Heteluchtballonevenementen	29
Tabel 8:	Ballonevenementen per land	30
Tabel 9:	Aantal evenementen per seizoen	32
Tabel 10:	Evenementenbezoek per seizoen	32
Tabel 11:	Ballonevenementen per seizoen	34
Tabel 12:	Waarom organiseert men een ballonevenement?	35
Tabel 13:	Wie organiseren ballonevenementen?	35
Tabel 14:	Friese Ballonfeesten Joure	39
Tabel 15:	Kernuitkomsten 'Dataset Evenementen'	43
Tabel 16:	Plaatsbepalende factoren	43

Bijlagen:

Bijlage 1:	Dataset Evenementen	47 t/m 52
Bijlage 2:	Dataset Enquête	53 t/m 56
Bijlage 3:	Oorspronkelijke opzet 'Dataset Evenementen'	57
Bijlage 4:	Kaart met alle ballonevenementen	58
Bijlage 5:	Ballonevenementen in de winter	59
Bijlage 6:	Ballonevenementen in de lente	60
Bijlage 7:	Ballonevenementen in de zomer	61
Bijlage 8:	Ballonevenementen in de herfst	62

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Luchtballonnen spreken tot de verbeelding. Luchtballonnen worden vaak gebruikt als symbool of logo. Ze worden ook regelmatig gebruikt bij de productie van beeldvorming. Tijdens een recent gehouden veldwerk in Catalunya kwam dit duidelijk naar voren. Bij een bezoek aan het Museu dels Volcans in Olot (Catalunya, Spanje) werd een voorlichtingsfilm vertoond. De film, oorspronkelijk gericht op kinderen, gaf in enkele minuten de bedreiging van vulkanen en aardbevingen aan en gaf tevens advies hoe om te gaan met een eventueel dreigend gevaar. Na beelden van uitbarstende vulkanen, ingestorte huizen en een nagebootste aardbeving (door het laten schudden van de ondergrond) werden de beelden rustiger en klonk er positieve muziek, dit vergezeld van beelden van de natuur en tussendoor een beeld van luchtballonnen. De luchtballonnen werden gebruikt als representatie van rust en veiligheid. Ook op de website van het Associació la Garrotxa Terra d'Acolliment Turístic (2007) komen de ballonnen terug.

Bij de oorspronkelijke opzet van dit onderzoek is overwogen om onderzoek te doen naar dit soort representaties. Omdat er echter over ballonevenementen geen overzichtelijke basisgegevens beschikbaar zijn, is besloten dit onderzoek te richten op het verzamelen en structureren van de gegevens over evenementen en op basis daarvan een analyse te maken. Het uitgangspunt hierbij is de vraag waar ballonevenementen worden gehouden en of deze ballonevenementen invloed hebben op de plek of regio waar deze evenementen gehouden worden.

1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Voorafgaand aan dit onderzoek was bekend dat er nagenoeg geen onderzoek gedaan is naar ballonevenementen. Uit een literatuurstudie is gebleken dat Turco en Yu (2000), in het kader van onderzoek naar de economische impact van toeristische evenementen, een wetenschappelijk onderzoek hebben gedaan naar de economische impact van het grootste ballonfestival ter wereld: het Albuquerque International Balloon Fiesta. Naast dit artikel is er in wetenschappelijke literatuur weinig te vinden over ballonevenementen. Dit gebrek aan theoretisch materiaal leidde er mede toe dat de dataverzameling hoofddoel van dit onderzoek is geworden.

Uit het voorgaande volgt de volgende probleemstelling: er is weinig bekend over het aantal ballonevenementen, de plek waar ze worden gehouden en wat de betekenissen zijn. Tevens is het onduidelijk waarom deze evenementen gehouden worden.

Doel van dit onderzoek is om de plaatsbepalende factoren voor het houden van ballonevenementen in kaart te brengen, om vast te kunnen stellen of er redenen zijn waarom op bepaalde plaatsen ballonevenementen gehouden worden en waarom op bepaalde plaatsen niet. Tevens is het doel om te onderzoeken of er patronen zijn in de gehouden evenementen en of deze verklaard kunnen worden.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt: ***wat zijn de belangrijkste plaatsbepalende factoren voor ballonevenementen in West-Europa?***

Om tot een beantwoording van deze hoofdvraag te komen, is een aantal deelvragen geformuleerd:

1. *Welke evenementen zijn er?*
2. *Wat zijn er voor soort evenementen?*
3. *Waar vinden ballonevenementen plaats?*
4. *Wanneer vinden ballonevenementen plaats?*
5. *Zijn er patronen in de gehouden evenementen en zijn deze te verklaren?*
6. *Hebben ballonevenementen betekenis voor de plaats of regio, en op welke manier?*

1.3 Geografische afbakening onderzoeksgebied

In dit onderzoek is het van belang het onderzoeksgebied duidelijk te begrenzen. Hierbij is gekozen voor landsgrenzen. Evenementen in de volgende landen maakten deel uit van het onderzoek:

<i>Nederland</i>	<i>Luxemburg</i>	<i>Italië</i>	<i>Zwitserland</i>
<i>België</i>	<i>Duitsland</i>	<i>Oostenrijk</i>	<i>Frankrijk</i>

Voor deze landen is gekozen omdat dit één aangesloten gebied betreft op het Europese vasteland en aangenomen werd dat van deze landen de informatie op een redelijk goede manier te verkrijgen zou zijn.

Figuur 1: begrenzing onderzoeksgebied

Bron: Eigen bewerking

1.4 Belang van het onderzoek

Evenementen hebben over het algemeen hun weerslag op een gebied of plaats. Mensen in plaatsen identificeren zich met een ballonfestival en mensen steken tijd, energie en geld in de organisatie en promotie ervan. Ballonevenementen zijn evenementen die plaatsvinden op één plek, maar de ballonnen vertrekken en varen naar een andere, onbekende plek. Inzicht in de gehouden evenementen en onderzoek naar de impact van deze evenementen is nuttig voor doeleinden als regiomarketing en toerisme. Ook de sterk professionaliserende ballonsector kan baat hebben bij een systematisch overzicht van evenementen.

1.5 Methoden en technieken

Zoals aangegeven, waren er voor dit onderzoek geen secundaire gegevens beschikbaar. Er is daarom eerst een databestand aangelegd met daarin informatie die nodig is om de hoofdvraag en de afzonderlijke deelvragen te kunnen beantwoorden. Naast het aanleggen van deze 'Dataset Evenementen' is er een elektronische enquête uitgevoerd. De uitkomsten van deze enquête zijn opgenomen in de 'Dataset Enquête'.

Omdat het opzetten van een databestand tot het doel van het onderzoek gerekend wordt, en daarom deze dataverzameling een zeer groot aandeel in het onderzoek heeft, is besloten een afzonderlijk hoofdstuk te wijden aan de methoden van dataverzameling en de verwerking van de gegevens.

1.6 Beperkingen

De informatie in de 'Dataset Evenementen' is afkomstig van diverse websites, contacten bij aeroclubs en bevriende piloten. De geografische spreiding van deze contacten over het onderzoeksgebied is van invloed op de ballonevenementen in de database, dit omdat de contacten vooral over kennis beschikken over lokale en nationale evenementen.

Niet alle gehouden evenementen konden worden opgenomen in de database. Van sommige evenementen was er te weinig informatie bekend om deze op te nemen in de database. De informatie die na 1 oktober 2007 binnen is gekomen over evenementen, is niet opgenomen in het onderzoek.

1.7 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 een aantal begrippen gedefinieerd, tevens wordt het onderwerp van dit onderzoek geplaatst in de context van het vakgebied Geografie en specifiek de Geografie van Recreatie en Toerisme. Hoofdstuk 3 begint met een paragraaf over eerder en verwant onderzoek. Vervolgens wordt ingegaan op de methoden van dataverzameling. Er worden in dit onderzoek twee dataverzamelingen uitgevoerd. De eerste is een verzameling van de primaire gegevens over de evenementen. De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in de 'Dataset Evenementen'. Daarnaast is er een enquête gehouden onder de evenementen uit de 'Dataset Evenementen'. De uitkomsten hiervan zijn terug te vinden in de 'Dataset Enquête'. Beide dataverzamelingen worden in hoofdstuk 3 beschreven. Er wordt ingegaan op de opzet, de methode en de voor en nadelen van de manier van dataverzameling. Ook komt de dataverwerking aan de orde. Deze data wordt in hoofdstuk 4 geanalyseerd. In hoofdstuk 5 wordt mede aan de hand van een aantal cases, aandacht besteed aan de betekenis van ballonevenementen. Dit onderzoek wordt in hoofdstuk 6 afgesloten met een korte conclusie en aanbevelingen voor verder onderzoek.

Hoofdstuk 2: Begripsbepalingen en context

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal in paragraaf 2.2 een aantal begrippen gedefinieerd worden. In paragraaf 2.3 wordt ingegaan op de geschiedenis van ballonevenementen, waarna dit onderzoek in paragraaf 2.4 binnen de context van theorie en de Geografie van Recreatie en Toerisme wordt geplaatst.

2.2.1 Ballon

Het begrip 'ballon' kan verschillende betekenissen hebben. Onder het begrip 'ballon' vallen bijvoorbeeld de bekende ballonnetjes van rubber die men vult met helium, of de ballonnen die men gebruikt als feest- en versierartikel. In deze thesis gaat het echter om luchtballonnen. Een luchtballon is een luchtvaartuig bestaande uit een omhulsel boven een mand of ander soort gondel.

De Fédération Aéronautique Internationale (FAI) onderscheidt vijf verschillende klassen ballonnen (FAI, 2007).

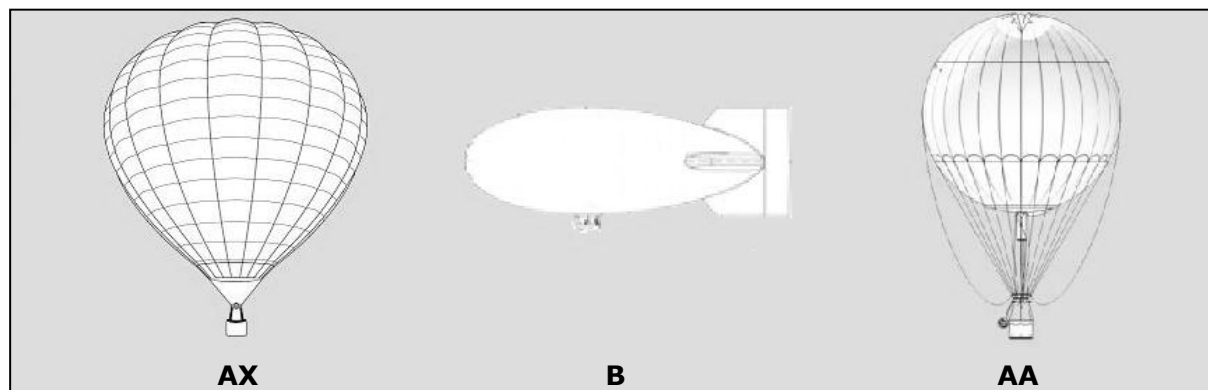
- *Klasse AA Gas Ballonnen*
- *Klasse AM Roziere Ballonnen*
- *Klasse AS Superpressure Ballonnen*
- *Klasse AX Helium Ballonnen*
- *Klasse B Luchtschepen*

In de klassen AM en AS vallen ballonnen die gebruikt worden voor recordpogingen en wetenschappelijke testen in de atmosfeer. In de klasse B vallen luchtschepen, de ballonnen met hulpmotor. In deze thesis zijn deze klassen niet van belang omdat deze tijdens evenementen niet tot nauwelijks een rol spelen.

Gas Ballonnen (AA)

Een *gasballon* is een ballon die aan de onderkant gesloten is. De ballon wordt met gas gevuld. Dit gas – meestal waterstofgas of helium – is lichter dan lucht waardoor de ballon op kan stijgen. Door het afwerpen van ballast of door gas te laten ontsnappen, kan men stijgen of dalen. Een gasballon kan zowel overdag als 's nachts varen en kan zelfs meerdere dagen achter elkaar in de lucht blijven.

Figuur 2: Classificatie ballonnen

Bron: Eigen bewerking van afbeeldingen op ballonfan.de, cameronballoons.co.uk & gefaflug.de

Hetelucht Ballonnen (AX)

Een *heteluchtballon* is een ballon die aan de onderkant open is. De ballon is gevuld met lucht. Door middel van een brander wordt de lucht in de ballon verwarmd en kan een ballon stijgen. De heteluchtballon drijft dan op de warme lucht in het omhulsel, welke warmer is dan de omgevingslucht. Door de warme lucht af te laten koelen kan de ballon dalen. Bovenin de ballon zit een soort klep, die men kan openen om warme lucht te laten ontsnappen. Een heteluchtballon kan alleen varen wanneer er geen thermiek is. Thermiek is opstijgende warme lucht die in bellen opstijgt, veroorzaakt door de opwarming van het aardoppervlak door de zon. Wanneer een ballon in een thermiekbel komt, kan dit leiden tot een ongecontroleerde sterke stijging. Ook het dalen kan door thermiekbellen bemoeilijkt worden. Aan de randen van thermiekbellen komen vaak horizontale luchtverplaatsingen voor, waardoor de ballon zijn vorm kan verliezen. Thermiek is de reden waarom ballonvaarten in de zomer alleen kort na zonsopkomst en kort voor zonsondergang plaatsvinden. In de winter warmt het aardoppervlak minder op, waardoor er overdag nagenoeg geen thermiekbellen van betekenis zijn. Omdat een ballon drijft op lucht wordt er gesproken van *ballonvaren*, in plaats van *ballonvliegen*.

Naast de ballonnen met een traditionele vorm, zijn er sinds 1973 ook ballonnen in speciale vormen, de zogenoemde special shapes (Boost, 1983). Ballonnen in de vorm van spijkerbroek tot auto en van koe tot kikker. Er is zelfs een ballon met een omgekeerde vorm. Deze ballonnen werken volgens hetzelfde principe als normaal gevormde heteluchtballonnen en vallen daarom ook onder deze categorie.

Figuur 3: Ballonnen in speciale vormen

Foto's: Jarno Doornewaard

In het kader van deze thesis is gekozen voor de volgende definitie:

Een ballon is een luchtvaartuig zonder hulpmotor, gevuld met gas of hetelucht, waaronder een mand hangt voor de passagiers.

2.2.2 Evenement

In de literatuur wordt er op diverse manieren een uitleg gegeven van het begrip evenement. Er bestaat geen eenduidige definitie, vanwege de grote variatie binnen het verschijnsel. De term 'evenement' betekent letterlijk een merkwaardig/gedenkwaardige gebeurtenis (NRIT, 1989). Dit is een te ruime definitie en daarom is er behoefte aan een nadere begrenzing.

Op basis van diverse publicaties van het Nederlands Wetenschappelijk Instituut voor Toerisme (NWIT) zijn in het rapport van het Nederlands Research Instituut voor Recreatie en Toerisme (NRIT, 1989) de belangrijkste kenmerken genoemd die aan evenementen worden toegekend. Hierna worden ze kort toegelicht:

- 1) *Een evenement is een georganiseerde gebeurtenis*
Evenementen zijn bewust georganiseerd. Spontaan tot stand gekomen gebeurtenissen worden hiermee niet als evenement opgevat. Een evenement is daarmee gepland en wordt van te voren aangekondigd.
- 2) *Een evenement heeft een doel*
Organisatoren van een evenement streven iets na, er wordt niet zomaar iets georganiseerd. Deze doeleinden kunnen heel divers zijn, van ideëel tot commercieel.
- 3) *Een evenement heeft een tijdelijk karakter*
Een evenement heeft geen onbepaalde duur. De duur varieert van een dag tot enkele weken. Dit sluit niet uit dat het evenement herhaald kan worden, bijvoorbeeld jaarlijks. Het tijdelijke karakter zorgt voor onderscheid tussen evenementen en attractiepunten. Voor attractiepunten wordt veelal uitgegaan van een minimale openingstijd van twee maanden.
- 4) *Een evenement trekt veel bezoekers, van wie veel van buiten de regio*
Het trekken van bezoekers is vaak één van de doelstellingen. Het is goed om hierbij ook een duidelijk onderscheid aan te geven tussen recreatie en toerisme. Algemeen wordt aangenomen dat recreatievoorzieningen er voornamelijk zijn voor de bewoners van de plaats of streek, terwijl toeristische voorzieningen voornamelijk bedoeld zijn voor personen van buiten de plaats en/of regio (de Groot, 1999).

Op basis van de hierboven genoemde punten is het NRIT (1989) gekomen tot de volgende brede definitie: "Een evenement is een gebeurtenis, die wordt georganiseerd ten behoeve van een groot aantal bezoekers, waarvan een relevant deel van buiten de regio afkomstig moet zijn".

De definitie van het NRIT is voor dit onderzoek niet geheel toepasbaar. Uit vooronderzoek is gebleken dat niet alle ballonevenementen zich richten op bezoekers. Wedstrijden met heteluchtballonnen dienen bijvoorbeeld niet tot vermaak van publiek, maar hebben een geheel ander karakter (zie paragraaf 4.2.3). Daarom is er gekozen voor 'doelgroepen' in plaats van de term 'bezoekers'. Het begrip evenement wordt in deze scriptie als volgt gedefinieerd:

Een evenement is een speciaal georganiseerd evenement, dat locatiegebonden is, een tijdelijk karakter draagt en wordt georganiseerd voor één of meerdere doelgroepen.

2.2.3 Ballonevenement

Een ballonevenement wordt gezien als een luchtvaartvertoning. Onder een luchtvaartvertoning wordt in de Regeling Luchtvaartvertoning verstaan: "*Een evenement met één of meer demonstratietoestellen in de lucht, georganiseerd om aan publiek amusement te verschaffen*" (Inspectie Verkeer en Waterstaat, 2004). Echter voor ballonnen wordt in deze regeling een uitzondering gemaakt. In artikel 1, lid 2h wordt een voorbehoud gemaakt voor ballonevenementen. Voor evenementen die maximaal bestaan uit 5 ballonnen hoeft geen vergunning aangevraagd te worden. Op basis van eigen ervaringen is vastgesteld dat deze kleine ballonevenementen niet veel voorstellen vergeleken bij grotere ballonevenementen. Er is daarom besloten deze evenementen niet in het onderzoek te betrekken, mede omdat ze volgens de regelgeving niet onder een luchtvaartvertoning vallen. Omdat er in de Nederlandse regelgeving de grens van 5 ballonnen aangehouden wordt, is deze begrenzing overgenomen. Alhoewel de wetgeving ook spreekt over het amuseren van publiek, wordt dit niet overgenomen in de definitie. Deze regeling is erop gericht om de veiligheid voor het publiek bij luchtvaartevenementen te vergroten. Het noemen van het publiek is dan ook een logisch gevolg.

Om tot een werkbare definitie te komen van een ballonevenement is de definitie van evenement uitgebreid tot een definitie van ballonevenement:

Een ballonevenement is een speciaal georganiseerd evenement, dat locatiegebonden is, een tijdelijk karakter draagt en wordt georganiseerd voor één of meerdere doelgroepen, waarbij het voorgenomen opstijgen van minimaal 6 ballonnen het belangrijkste onderdeel van het evenement is.

In deze definitie is gekozen voor de zinsnede: "waarbij het voorgenomen opstijgen". Voor het woord 'voorgenomen' is gekozen omdat de ballonnen soms niet op kunnen opstijgen vanwege slechte weersomstandigheden. Het evenement blijft desondanks wel een ballonevenement, mits dit het primaire doel van het evenement vormt.

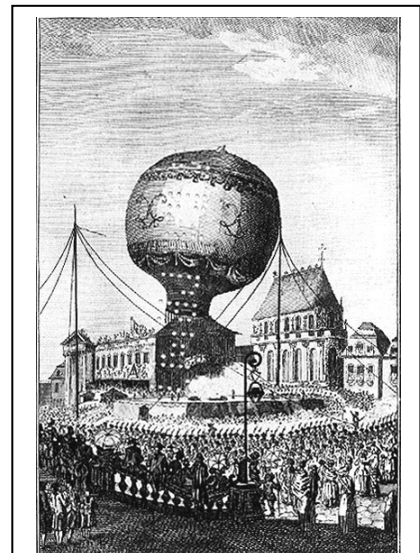
De afdeling ballonvaren van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart (KNVvL) heeft in haar afdelingshandboek geprobeerd het begrip ballonevenement te beschrijven. "Bij ballonevenementen wordt bijzondere aandacht besteed aan het PR-karakter van ballonnen. Hiertoe worden o.a. 'night-glows' georganiseerd die grote mensenmassa's vermaak brengen. Ballonevenementen hebben o.a. een recreatieve functie voor vele toeschouwers en de afdeling stelt zich ten doel dit aspect te benadrukken ten einde een brede massa aan het plezier van ballonvaren deel te laten hebben" (KNVvL afd. Ballonvaren, 2007).

Voor het begrip ballonevenement worden diverse synoniemen gebruikt. Onder andere: ballonfiësta, ballonfestival en ballonfeest. In 2008 wordt voor het eerst ook gebruik gemaakt van de term ballonspektakel. In dit onderzoek wordt uitsluitend gebruik gemaakt van de term 'ballonevenement', tenzij de naam van het evenement een andere titel draagt, zoals Ballonfiësta Barneveld, of Friese Ballonfeesten Joure.

2.3 Geschiedenis ballonvaart en ballonevenementen

De luchtballon was het eerste luchtvaartuig. Voordat de eerste bemande ballonvaart plaatsvond, had nog nooit een mens zich in het luchtruim begeven. De eerste ballonvaart, tevens de start van de luchtvaart, was een grote gebeurtenis. Het was een soort ballonevenement! Echter niet zoals wij vandaag de dag de ballonevenementen kennen, er was namelijk maar één ballon aanwezig. Op 21 november 1783 steeg de eerste heteluchtballon op. Dit gebeurde onder enorm grote belangstelling in het Parijse Bois de Boulogne. Over deze gebeurtenis doen veel verschillende verhalen de ronde (Dittmar & Nairz, 1997). Uit vele tekeningen en schilderijen kan opgemaakt worden dat enorm veel mensen getuige waren van deze gebeurtenis (zie figuur 4).

Figuur 4: De eerste ballon-opstijging in 1783

Bron: National Air and Space Museum, Smithsonian Institution (2007)

Ballonvaren als kermisattractie

In Nederland stegen in 1784 voor het eerst meerdere ballonnen op. Dit gebeurde in Amsterdam. Het ging hier om onbemande ballonnen die bij wijze van stunt opgelaten werden. In 1785 vond de eerste bemande ballonvaart plaats in Nederland. De Fransman Blanchard steeg op 12 juli met een gasballon op vanuit Den Haag (Fuld, 1948). In Amsterdam vond in datzelfde jaar een opstijging plaats waarbij de bevolking 11 stuivers moest betalen om de ballon te zien en zelfs 4 gulden om de ballon daadwerkelijk op te zien stijgen. Duizenden mensen kwamen op deze opstijging af. Pas in 1804, 21 jaar na de eerste bemande ballonvaart koos de eerste Nederlander het luchtruim. Ook hier was weer veel publiek. Na een aantal mislukte pogingen steeg de ballon op 29 augustus daadwerkelijk op. Tot een gewoonte kwam het niet. Op veel plekken in het land werden vervolgens wel regelmatig gasballonnen opgelaten, echter hieronder bevestigde men dieren. De ballon diende in de beginjaren voornamelijk als kermisattractie (Boost 1983).

In 1808 werd de heteluchtballon gevaarlijk bevonden door Lodewijk Napoleon. Hij vervaardigde een wet die het opstijgen verbood. Deze wet staat bekend als: "Wet behoudende verbod tegen het oplaten van luchtballen, waaraan gehecht zijn lampen, fakkels, of eenige andere brandende stoffen". Gasballonnen bleven bestaan, deze stegen nog regelmatig op (Boost 1983).

Vanaf 1906 vond er de gasballonwedstrijd "Coupe Aéronautique Gordon Bennett" plaats. Dit was de eerste georganiseerde luchtvaartwedstrijd ter wereld. Met de ontwikkeling van de moderne heteluchtballon kwamen er na de Tweede Wereldoorlog ook heteluchtballonevenementen. De moderne techniek met branders op propaangas maakte de heteluchtballonnen veel veiliger dan de ballonnen die door Lodewijk Napoleon verboden waren.

Vandaag de dag worden er over de gehele wereld ballonevenementen georganiseerd. In Europa zijn de ballonfeesten in Sint-Niklaas (België) op dit moment het langst georganiseerde evenement. Tijdens de Bevrijdingsfeesten van 1948 werd op de Grote Markt de eerste landingswedstrijd voor gasballonnen georganiseerd. Sinds 1948 is er elk jaar een ballonfestival geweest. Naast de gasballonnen namen vanaf 1970 ook heteluchtballonnen deel (Dehandschutter 2007).

In 1982 vond het eerste ballonfestival in Nederland plaats. In Barneveld stegen ter gelegenheid van de 500e sterfdag van Jan van Schaffelaar 12 ballonnen op vanaf de koeweide. Een evenement was geboren (Barneveldse Krant, 1998). Sindsdien vindt er elk jaar op de koeweide het Ballonfiësta Barneveld plaats.

In 1983 werden er in het kader van het 200e herdenkingsjaar van de ballonvaart diverse ballonevenementen georganiseerd. Deze evenementen zorgen ervoor dat de ballonsport bekend werd onder een groot aantal mensen. Vanaf dit jaar werden er steeds meer ballonevenementen georganiseerd. In 2007 waren er in Nederland 23 ballonevenementen.

2.4 Context

In deze paragraaf worden evenementen geplaatst binnen de context van de geografie. Algemeen wordt aangenomen dat evenementen invloed hebben op de omgeving waar ze worden gehouden. De belangstelling van (sociaal) geografen voor recreatie en toerisme is niet vreemd. Recreatie en toerisme gaan gepaard met verplaatsingen van mensen en goederen. Ook dragen recreatie en toerisme bij aan een bepaald imago van een gebied. Door recreatie en toerisme kunnen plaatsen en gebieden worden veranderd. Soms zijn dat kleine veranderingen, maar ze kunnen ook ingrijpend zijn en er kan zelfs sprake zijn van landschapstransformaties (bijvoorbeeld in kustgebieden of in wintersportgebieden). Bij het vakgebied culturele geografie worden relaties tussen mensen en plaatsen

bestudeerd. Het gaat er daarbij om hoe mensen met plaatsen omgaan en wat plaatsen voor mensen betekenen.

Toerisme en recreatie zijn complexe begrippen met soms substantiële economische, sociaal culturele en omgevingseffecten op verschillende schaalniveaus (Hall & Page 1999). Naar de effecten van toerisme en recreatie is in de afgelopen decennia veel onderzoek verricht. Bij veel van het empirisch onderzoek werd er aandacht besteed aan de economische betekenis van toerisme en recreatie. Dit werd gevolgd door verschuiving van de aandacht naar de effecten van toerisme en recreatie op de omgeving. Veel onderzoek wat dit onderwerp betreft, werd uitgevoerd in natuurgebieden of nationale parken. In de laatste twee decennia is de aandacht toegenomen voor de sociale en culturele effecten van het toerisme op de bevolking in de gebieden zelf en hun reactie op toerisme en recreatie (Ilbery, 1998).

Toerisme en recreatie hebben een sterke economische impact. In Nederland zijn er volgens het VNO/NCW ongeveer 45.000 bedrijven actief in de sector van recreatie en toerisme. Dat is 10 procent van het totale Nederlandse bedrijfsleven. Een groot aandeel daarvan betreft het midden- en kleinbedrijf. De toeristische bestedingen bedroegen in 1997 19 miljard euro, ruim 9 procent van alle particuliere bestedingen in Nederland (Mommaas, 2000).

Wanneer de impact van toerisme onderzocht wordt, ligt de focus met name op de economische impact. Deze impact is relatief eenvoudig meetbaar en daarmee in getallen uit te drukken. De economische impact geeft vaak ook een beeld van de totale invloed van een evenement, want een evenement met een hoge economische impact heeft vaak ook een hoge impact op de andere terreinen. In tabel 1 is op basis van een tabel van Hall & Page (1999) naast de economische effecten ook een aantal effecten op sociaal cultureel gebied en de impact op de omgeving opgesomd.

Tabel 1: Effecten van evenementen

Effecten:	Positief:	Negatief:
Economische effecten	-Toename in bestedingen -Toename werkgelegenheid -Toename investeringen	-Locale inflatie -Vastgoedspeculatie -Wegvloeiend kapitaal
Sociaal culturele effecten	-Toename interesse in het gebied -Versterking van regionale waarden en tradities -Toename van interesse in type activiteiten van het evenement	-Mogelijke aanpassing van het gebied of de cultuur om meer bezoekers te trekken -Veranderingen in de structuur van de samenleving -Defensieve houding van bewoners t.o.v. toeristen
Omgevings effecten	-Ontwikkeling van nieuwe faciliteiten -Verbetering van infrastructuur -Behoud en bescherming van heritage	-Bezoekersoverlast -Natuur/Milieu schade -Verstoring natuur

Bron: Hall & Page (1999)

De afgelopen jaren is een duidelijke toename van het aantal evenementen in Nederland waarneembaar (COT 2000). Mensen hebben de mogelijkheid tal van evenementen te bezoeken, variërend van sportevenementen tot popconcerten. Sommige van deze evenementen zijn eenmalig, andere evenementen worden jaarlijks of met een interval van meerdere jaren georganiseerd.

Door het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen worden er bij evenementen twee hoofdcategorieën onderscheiden: Jaarlijks Terugkerende Evenementen (JTE) en Incidentele Evenementen. Er vinden gemiddeld ongeveer 65 evenementen per week plaats. De JTE's namen in Nederland toe tot 2001. Daarna was er sprake van een stabilisatie. Dit heeft te maken met het feit dat de markt van evenementen in de jaren '90 zo hard is gegroeid, dat een verzadiging is opgetreden (NBTC 2003). Uit gegevens van het CBS blijkt dat in 2001 34 miljoen keer een evenement is bezocht. Dit is een gemiddelde van ongeveer 2 evenementen per inwoner (CBS 2007). Daarbij namen ook de vrijetijdsuitgaven toe.

De stijging van de vrijetijdsuitgaven is vooral veroorzaakt door de stijging van het besteedbare inkomen, met name na 1985. Deze stijging is volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau (2002) enerzijds een gevolg van de stijging van de algehele welvaart, anderzijds houdt ze verband met het stijgende aandeel tweeverdieners. Bij een stijgend inkomen is een steeds groter deel van dat inkomen beschikbaar voor de vrijetijd. Al naar gelang de gehanteerde definitie variëren de uitgaven voor de vrijetijdsbestedingen van 17 tot 25 procent van de huishoudelijke bestedingen (Mommaas, 2003). De vrijetijdsuitgaven hielden de afgelopen jaren omgekeerd verband met de hoeveelheid vrijetijd. Die is, vooral na 1985, afgenomen.

In de loop van de laatste 25 jaar is steeds meer van de vrijetijd buitenshuis doorgebracht en steeds minder binnen. In de vrijetijd die buitenshuis wordt doorgebracht is een verschuiving waarneembaar van activiteiten in de sfeer van maatschappelijke participatie (verenigingsleven en vrijwilligerswerk) en het afleggen van bezoeken bij familie, vrienden en bekenden, naar bezigheden die verband houden met verplaatsingen, het uitgaan en de sportbeoefening (Mommaas 2003). Belangrijk hierbij is het meer incidentele karakter van die bezigheden. Mensen zijn minder activiteitentrouw geworden. In hun vrijetijd worden ze, alleen al dankzij de gestegen welvaart en mobiliteit, geconfronteerd met een toenemend aanbod. Ook zoeken mensen hun vertier steeds vaker op een relatief grotere afstand en zijn ze veel minder afhankelijk geworden van wat er lokaal wordt aangeboden.

Mensen hebben verschillende motieven om hun vrijetijd buitenshuis door te brengen. De manier waarop een individu die vrijetijd beleeft, varieert in intensiteit en van moment tot moment. De socioloog Opaschowski onderscheidt acht vrijetijdsbehoeften (Spierts, 2000):

1. Recreatie: de behoefte aan ontspanning, gezondheid en welbevinden.
2. Educatie: de behoefte aan vergroten van kennis en vaardigheden, zichzelf verder willen ontwikkelen, persoonlijkheid willen ontwikkelen.
3. Contemplatie: de behoefte aan zelfbezinning, zelfontdekking.
4. Communicatie: de behoefte aan contact en gezelligheid.
5. Integratie: de behoefte aan sociale oriëntatie, wij-gevoel, emotionele zekerheid, liefde, sociale geborgenheid.
6. Participatie: de behoefte aan participatie, engagement, inspraak en medeverantwoordelijkheid.
7. Enculturatie: behoefte aan creativiteit, culturele ontplooiing.
8. Compensatie: behoefte aan afwisseling en genoegen.

Verschillende economen en sociologen hebben zich bezig gehouden met de veranderingen in de besteding van de vrijetijd (Mommaas, 2003). De Franse theoreticus Guy Debord schetste een beeld van een opkomende spektakelmaatschappij, georganiseerd rondom de productie en consumptie van beelden, van koopwaar en geregisseerde events. In brede kring wordt het Nederlandse begrip 'vrijetijd' ingewisseld voor 'leisure' (Mommaas, 2000). Tevens maken velen zich het 'experience'-denken eigen. Leisure wordt daarbij experience: het draait om de ervaring en beleving. Dit verschil in gedrag heeft een gevolg voor de ontwikkelingen in het vrijetijdsgedrag en dat heeft gevolgen voor het bezoek aan evenementen (zie figuur 5).

Figuur 5: Gevolgen van gedragsveranderingen

Ervaring en beleving spelen een steeds grotere rol bij evenementen. Ook bij ballonevenementen komt dit duidelijk naar voren. Zo waren ballonevenementen in het verleden met name gericht op kwantiteit, terwijl tegenwoordig steeds meer de kwaliteit een rol speelt. In de beginjaren ging het vaak om het aantal ballonnen en was het opstijgen van de ballonnen ook het enige waarvoor het publiek kwam. Omdat er in de jaren '80 weinig ballonnen waren, waren de ballonevenementen ook in dat opzicht een unieke kans om ballonnen van dichtbij te zien. Tegenwoordig zijn ballonnen niet meer uniek, er zijn er inmiddels al 456 in Nederland (Dutch Balloon Register, 2007). Om toch de mensen naar ballonevenementen te blijven trekken, zijn de ballonevenementen veranderd. Men richt zich tegenwoordig op de mooiere ballonnen en het laten opstijgen van steeds exclusievere special-shapes. Daarbij wordt een explosieve vergroting van het randprogramma waargenomen, gericht op het vermaak van met name kinderen.

In hoofdstuk 5 zal verder ingegaan worden op de betekenis van ballonevenementen voor plaatsen en regio's. Hierbij zal onder andere gekeken worden naar de ballon als identitymarker. Een identitymarker is een bepaald symbool of gebruik waaraan een plaats of bedrijf grote waarde hecht en welke herkenbaar en identificeerbaar zou moeten zijn voor mensen. Het idee is dat bij het zien van een identitymarker gedacht wordt aan een bepaalde plaats die deze identitymarker claimt. Luchtballonnen worden namelijk nogal eens gebruikt als symbool van een bepaalde plaats. Soms ontstaan deze identitymarkers spontaan omdat mensen plekken identificeren aan een symbool. Soms worden ze ook doelbewust gecreëerd. Ook worden ballonnen ingezet als promotie- en marketingmiddel.

Figuur 6: Ballon als promotiemiddel van een plaats, regio of bedrijf

Foto's: www.ballonregister.nl

Recent verschenen er berichten in de media dat ook in Barneveld gedacht wordt aan een luchtballon ter promotie van de plaats (Weekkrant, 2008). Barneveld staat algemeen bekend als ei- en kippendorp, dit in verband met de aanwezigheid van veel pluimveebedrijven. Ook het pluimveemuseum is er gevestigd. In Barneveld vindt daarbij ook nog eens het oudste (nog bestaande) ballonevenement van Nederland plaats. Een lokale ballonvaarder heeft het plan opgevat om twee identitymarkers: het ei en de ballon, samen te laten komen door een plan te maken voor de realisatie van een ballon

in de vorm van een ei. In Barneveld was overigens al vaak een ballon in de vorm van een kip te zien, al diende deze niet voor promotie van Barneveld, maar als reclame voor een pluimveebedrijf.

Niet alleen plaatsen zetten identitymarkers in. Ook het internationale makelaarskantoor RE/MAX gebruikt een luchtballon als symbool. De eerste RE/MAX ballon steeg op in 1978 met als motto: "RE/MAX Above the Crowd". De impact van die ballonvaart en campagne was zo groot, dat al snel daarna het beeld van de RE/MAX ballon het internationale logo van RE/MAX werd. RE/MAX heeft tevens de grootste vloot luchtballonnen ter wereld (RE/MAX, 2008).

Dit hoofdstuk had als doel achtergrondinformatie te geven over ballonvaren, haar geschiedenis en de relatie en invloed van (ballon)evenementen en ballonnen op de cultuur en culturele geografie. In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de verzameling van de data om te kunnen komen tot beantwoording van de deelvragen.

Hoofdstuk 3: Methoden van dataverzameling

3.1 Inleiding

Om tot een goed beeld te komen welke evenementen er zijn en welke betekenissen deze hebben, is er in dit onderzoek op een aantal manieren aan dataverzameling gedaan. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de methoden van dataverzameling. Er wordt aangegeven waarom er bij dit onderzoek voor bepaalde methoden is gekozen en hoe het onderzoek is verlopen.

Allereerst is er een literatuuronderzoek uitgevoerd. Daarnaast zijn er op twee andere manieren data verzameld. Op basis van de eerste deelvraag: *welke evenementen zijn er?* is er een dataset met informatie over evenementen opgesteld. In paragraaf 3.3 wordt hierop ingegaan. Deze dataset 'Dataset Evenementen' (bijlage 1) heeft informatie opgeleverd over de geografische locaties van evenementen, de tijdstippen waarop de evenementen gehouden worden en wat voor evenementen het zijn. Het gaat hierbij om evenementen die gehouden zijn in de periode van december 2006 tot en met november 2007.

De achtergrondinformatie bij deze evenementen is niet uit deze dataset af te leiden. Om op de impact in te kunnen gaan, is er een enquête gehouden onder organisatoren van evenementen die voorkomen in de 'Dataset Evenementen'. De resultaten van de enquête zijn verwerkt in de 'Dataset Enquête' (zie bijlage 2). In paragraaf 3.4 wordt er nader op deze enquête ingegaan. Bij beide datasets komt ook de verwerking van de data aan de orde. Tevens zal gekeken worden naar de voor- en nadelen van de gebruikte methode van onderzoek. Eerst wordt echter aandacht besteed aan eerder en verwant onderzoek.

3.2 Eerder onderzoek en verwant onderzoek

Naar ballonevenementen is weinig wetenschappelijk onderzoek gedaan. Van Europese ballonevenementen is geen literatuur gevonden. In Amerika is wel onderzoek gedaan. De reden hiervoor hangt waarschijnlijk samen met de omvang van de ballonevenementen. De ballonevenementen in Amerika zijn over het algemeen grootschaliger dan de ballonevenementen in Europa. Grotere evenementen hebben meer impact dan kleinere (NRIT 1989).

In de Amerika hebben Turco en Yu (2000) onderzoek gedaan naar de economische impact van het grootste ballonfestival ter wereld: het Albuquerque International Balloon Fiesta. Dit evenement wordt gehouden in New Mexico (VS). Het evenement duurt 10 dagen, en er nemen 700 piloten aan deel. Rond de 900.000 mensen bezoeken dit evenement en veel locale en regionale tv-zenders doen verslag (AIBF, 2007). In het onderzoek van Turco en Yu is vooral gekeken naar directe, indirecte en geïnduceerde economische effecten, gebaseerd op output, inkomsten en werkgelegenheid.

Hoewel Turco en Yu voornamelijk kijken naar de economische impact, geeft deze studie wel een bepaald belang van dit ballonevenement voor de plaats en het gebied aan. Diezelfde effecten mag men ook bij andere evenementen verwachten, zij het op een andere schaal omdat het hier het grootste ballonevenement ter wereld betreft.

Omdat er verder weinig wetenschappelijke literatuur beschikbaar is, is er bij dit onderzoek tevens gebruik gemaakt van ander materiaal met informatie over de evenementen, bijvoorbeeld: promotiefolders, programmagidsen, jaarboeken en artikelen uit kranten. De informatie in deze bronnen wordt vaak gebruikt ter promotie van het evenement, de sponsors, of de plaats waar het evenement gehouden wordt.

3.3 Dataset evenementen

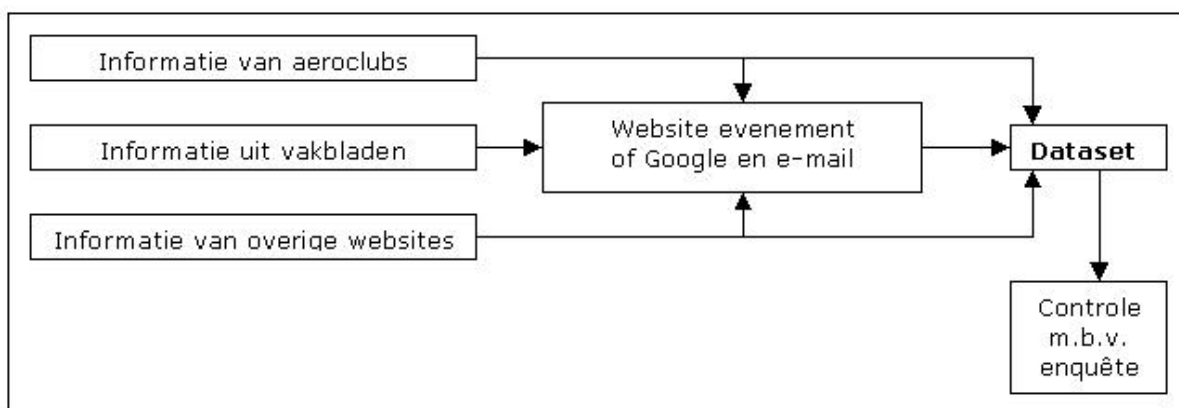
Secundaire gegevens over ballonevenementen waren niet beschikbaar in één uniform databestand. In het kader van dit onderzoek is daarom een eigen databestand opgezet ('Dataset Evenementen'). Over de gehouden evenementen is op het internet en in vakbladen informatie te vinden. Vakbladen bevatten vaak een agenda en op het internet bestaat een aantal websites met daarop gegevens van ballonevenementen. De meeste Nationale Aeroclubs (afdeling ballonvaren) hebben een eigen webpagina met daarop een evenementenkalender. Tevens zijn er websites van ballonbedrijven en mensen die op een hobbymatige manier bij ballonvaren betrokken zijn. De informatie in de genoemde agenda's en op het internet is lang niet altijd volledig. Vaak worden alleen de grotere evenementen genoemd of de evenementen waar nog plekken zijn voor ballonvaarders om deel te nemen. Soms noemt men alleen de evenementen die 'anders' zijn, hierbij kan men denken aan evenementen met special-shapes, recordpogingen en wedstrijden. De op internet gevonden lijsten met ballonevenementen zijn veelal verschillend van opbouw. Waar de ene site alleen de naam van het evenement en de datum noemt, geeft de andere alleen de plek en datum. In de 'Dataset Evenementen' zijn de gegevens van evenementen op een gestructureerde wijze verzameld. In paragraaf 3.3.1 wordt ingegaan op de manier van dataverzameling. In paragraaf 3.3.2 wordt de dataverzameling behandeld, en in paragraaf 3.3.3. worden de voor- en nadelen van de gehanteerde methode besproken.

3.3.1 Opzet Dataverzameling en methode

Bij de opzet van de 'Dataset Evenementen' is gewerkt met een aantal dummy's om de evenementen te kunnen classificeren. Op basis van deze classificatie zijn er categorieën opgesteld. De keuze voor deze categorieën is mede gebaseerd op de literatuurstudie en eigen ervaringen. Er is daarbij een afweging gemaakt welke informatie nuttig was om op te nemen in de dataset. De vraag of de gegevens toegevoegde waarde hadden voor opname in de 'Dataset Evenementen' was hierbij leidend. In bijlage 3 is de oorspronkelijke opzet van het databestand terug te vinden. Hierbij zijn de categorieën, de bijbehorende vragen en de manier van verwerking opgenomen.

In figuur 7 is de wijze van dataverzameling voor de 'Dataset Evenementen' schematisch weergegeven.

Figuur 7: Schematische weergave dataverzameling 'Dataset Evenementen'

De daadwerkelijke verzameling van gegevens nam veel tijd in beslag. In eerste instantie is geprobeerd data te verkrijgen door middel van het versturen van e-mails naar de nationale aeroclubs van de onderzochte landen. Hierop kwam geen bruikbare respons. Daarom is daarna begonnen met het verwerken van evenementen die genoemd werden

op de website's van nationale aeroclubs. Daarnaast werd gebruik gemaakt van de in voorgaande paragraaf genoemde vakbladen en websites van bedrijven en hobbyisten.

Wanneer het evenement een website had, werd deze bezocht voor aanvullende informatie. Wanneer er nog belangrijke informatie ontbrak, werd op andere manieren, zoals met de zoekmachine van Google, gezocht naar aanvullende informatie over het evenement. Het viel op dat vooral kleinere evenementen over het algemeen een minder goed bijgehouden website hebben, dit in vergelijking met de grotere evenementen. Wanneer er na de voorgaande stappen nog informatie ontbrak, over bijvoorbeeld de editie, is in een aantal gevallen een e-mail naar de organisatie verstuurd met een verzoek om aanvullende informatie.

3.3.2 Dataverwerking

In de 'Dataset Evenementen' zijn alleen de categorieën opgenomen die gebruikt worden bij de data-analyse. Een aantal categorieën uit de oorspronkelijke opzet (Bijlage 3) komt niet terug. Deze categorieën waren van belang bij de dataverzameling, maar worden niet relevant geacht bij de analyse.

De definitieve dataset bestaat uit de volgende categorieën:

Tabel 2: Categorieën in de dataset

1) Nr.	5) Hetelucht	8) Meerdaags	11) Naam
2) Data	6) Gas	9) Aantal ballonnen	12) Plaats
3) Editie	7) Eendaags	10) Wedstrijd	13) Land
4) Aantal dagen			

3.3.3 Discussie

Hoeveel ballonevenementen er plaats vinden in Europa was vooraf niet bekend. Er waren zelfs geen getallen op basis waarvan een schatting gemaakt kon worden. Het streven was om zoveel mogelijk evenementen in dit onderzoek op te nemen. De manier waarop de dataverzameling heeft plaatsgevonden, heeft als voordeel dat de gegevens van de evenementen in één database uniform zijn opgenomen. De manier van werken was volgens een sneeuwbalmethode. Door te starten met de verwerking van de gegevens van de aeroclubs en op basis daarvan verder te zoeken, is op een uitgebreide manier data verzameld. Omdat het totaal aantal evenementen niet bekend is, was niet duidelijk wanneer het databestand voldoende gevuld zou zijn. Zoekacties in Google naar termen als 'ballonevenement', 'ballonfiësta' en 'ballonfestival' en de daarbij behorende vertalingen leverden geen extra data meer op voor de dataset. Bij diverse evenementen is de website van de plaatselijke VVV bezocht, omdat deze vaak informatie kon verschaffen over de betreffende evenementen.

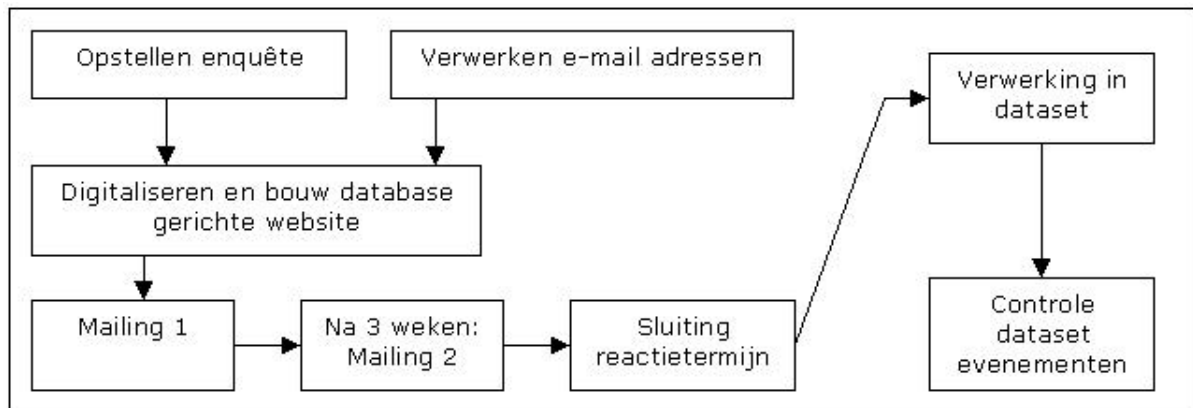
Nadeel aan deze methode is dat evenementen zonder website moeilijk te vinden zijn. Dit probleem is geprobeerd te ondervangen door ook te zoeken naar nieuwsberichten over ballonevenementen door zoekwoorden als 'nieuws' en 'agenda' toe te voegen. Bijkomend nadeel aan deze manier van dataverzameling is de tijdsduur. Het vooraf vaststellen van bronnen voor de dataverzameling was achteraf een betere manier geweest.

Naast de dataverzameling in de 'Dataset Evenementen' is door middel van een enquête ook data verzameld. In de volgende paragraaf zal hier nader op ingegaan worden.

3.4 Enquête op basis van dataset evenementen

Naast de 'Dataset Evenementen' is er een enquête afgenomen onder organisatoren van een aantal evenementen. Het doel van deze enquête is om informatie te verkrijgen over de historie, bezoekersaantallen en de betekenissen van de evenementen. Tevens is de enquête gebruikt als controle van de gegevens die verzameld zijn in de 'Dataset Evenementen'. In deze paragraaf wordt de gehanteerde werkwijze bij de enquête besproken. Bij de opzet van de enquête is gebruik gemaakt van het boek van Veal (*Research Methods for Leisure and Tourism*, 1992). In figuur 8 staat dit deel van de dataverzameling schematisch weergegeven.

Figuur 8: Schematische weergave dataverzameling 'Dataset Enquête'

3.4.1 Opzet dataverzameling en methode

Nadat er een selectie van vragen plaats heeft gevonden, is de enquête opgesteld. Dit is gebeurd in het Engels zodat de enquête in één taal afgenomen kon worden. De organisatoren van evenementen werden door middel van e-mail benaderd en wanneer ze mee wilden werken, konden ze de enquête via internet invullen. In deze paragraaf wordt eerst de opzet van de vragenlijst behandeld, daarna de wijze van verspreiding en er wordt afgesloten met de respons.

Opzet vragenlijst

De complete vragenlijst bestond uit 18 vragen. De vragenlijst is opgedeeld in 3 afzonderlijke delen. Elk deel werd weergegeven op een aparte sub-pagina. Op de eerste pagina werden de vragen uit het eerste deel weergegeven. Hier is een aantal inleidende vragen gesteld over de editie, het aantal ballonnen en of het evenement het karakter van een wedstrijd had. Onder deze eerste vragen stond een button met 'Ga naar stap 2'.

Bij stap 2 werd ingegaan op de historie van het evenement, de organisatoren en de redenen voor organisatie. Tevens werd gekeken naar de toegankelijkheid van de evenementen voor bezoekers.

Bij stap 3 werd aandacht besteed aan de betekenis en de invloed van de evenementen. Er werd onder andere gevraagd naar de aandacht van de media, en de betekenis van het evenement voor de plaats en regio.

Wijze van verspreiding

De enquête is online beschikbaar gemaakt op een daarvoor gereserveerde domeinnaam (www.balloonpilot.nl/thesis). De vragenlijst is overgezet in een database-gestuurde website. Deze website is vooraf veelvuldig getest. Bij het invullen van de vragenlijst werden de resultaten direct in de database bijgeschreven.

De respondenten zijn benaderd door middel van e-mail. Vanuit de 'Dataset Evenementen' is van 130 evenementen een e-mail adres bekend. Al deze 130 evenementen zijn

benaderd. Omdat er 130 identieke e-mails verstuurd dienden te worden, moest er rekening gehouden worden met beveiligingsmaatregelen op e-mailservers omtrent spam. De e-mailadressen van de 130 evenementen zijn in een database geplaatst. Bij deze database is door middel van de programmeertaal PHP een script geschreven waardoor de e-mails automatisch en met intervallen verstuurd werden.

In de e-mail werd uitgelegd waarom de ontvanger de e-mail kreeg, wat het onderzoek inhield en werd het verzoek gedaan om de vragenlijst in te vullen. In de e-mail stond een link naar de website. Wanneer deze link werd aangeklikt kwam men op de website. Hier stond een korte introductie en een lijst met evenementen waarover informatie nodig was. In de e-mail werd tevens het verzoek gedaan wanneer men weinig kennis had over het evenement, de e-mail door te sturen naar iemand die meer kennis had over het evenement.

Op de website kon de enquête geopend worden. Na het invullen werd de data verstuurd en werd de geënquêteerde bedankt voor de medewerking.

Respons

Veal (1992) geeft in zijn boek aan dat lage respons het grootste probleem is bij het afnemen van een enquête. De uiteindelijke respons hangt vooral af van 7 verschillende factoren. Voor dit onderzoek is er een aantal niet van belang, omdat deze geen rol spelen bij een elektronische enquête. Factoren die wel een rol spelen in dit onderzoek zijn:

- 1) Interesse in het onderzoeksonderwerp
- 2) Lengte van de enquête
- 3) Vormgeving en presentatie
- 4) De begeleidende brief
- 5) Herinneringen.

De respons op de enquête is laag te noemen. Slechts 22 van de 130 digitaal aangeschreven organisatoren vulden de enquête in. Dit is een respons van 17%. De reden voor deze lage respons is niet bekend. Dit zou een technische oorzaak kunnen hebben, echter de reden is niet meer te achterhalen.

Het is bekend dat de organisatoren van evenementen een sterke binding hebben met hun evenement, het is dan ook opmerkelijk dat er blijkbaar geen interesse was in het invullen van de enquête. De lengte van de enquête lijkt niet te lang. Bewust was de enquête verdeeld over 3 pagina's om de enquête ook niet te lang te laten lijken. In de e-mail aan de organisatoren was daarbij vermeld dat het invullen van de enquête slechts enkele minuten in beslag nam. Qua vormgeving is de gehouden enquête niet bijzonder. De stijl is zakelijk gehouden en er zijn geen afbeeldingen gebruikt.

Bij een volledig ingevulde enquête volgde er een e-mail richting de onderzoeker, met het bericht dat er een nieuwe invoer was gedaan. Zo kon er bijgehouden worden hoe de respons was. Na 3 weken is een herinnering gestuurd naar de organisatoren die niet gereageerd hadden.

Het is niet duidelijk hoeveel organisatoren daadwerkelijk bereikt zijn. Het is bij nader inzien duidelijk geworden dat bij een aantal evenementen een e-mail adres vermeld is van een zogenoemd 'technisch organisator'. In Nederland is bijvoorbeeld het bedrijf: Flying Ballooncompany uit Joure een organisator van diverse evenementen. Dit bedrijf zorgt met name voor de ballontechnische organisatie. Ze zet haar ballonnen in, verzorgt de vergunningverlening en de vluchtdirectie. Het evenement betekent voor het bedrijf niet veel meer dan de verzorging van de technische zaken. Het bedrijf heeft daardoor geen sterke band met het evenement. Dit kan een reden zijn waardoor deze bedrijven minder snel geneigd zou kunnen zijn de vragenlijst in te vullen. Het benaderen van de plaatselijke organisatie zal waarschijnlijk een positieve invloed gehad hebben op de

respons, want wanneer men betrokken is bij de gehele organisatie kan verwacht worden dat men meer binding heeft met het evenement.

3.4.2 Verwerking en controle van gegevens

Omdat de enquête via internet werd afgenomen, waren de uitkomsten direct digitaal beschikbaar. Door middel van een programma op de internetserver konden de gegevens omgezet worden naar een excelbestand. Tijdens de verwerking van de enquête zijn de gegevens uit de 'Dataset Evenementen' aan de hand van de uitkomsten van de enquête gecontroleerd. De reden voor deze controle is dat er gekeken kan worden of de gegevens in de 'Dataset Evenementen' betrouwbaar zijn. Er is daarom een controle uitgevoerd waarbij de gegevens in de 'Dataset Evenementen' overeenkwamen met de gegevens in de 'Dataset Enquête'. Hieruit is naar voren gekomen dat de gegevens over het algemeen overeenkwamen. Enkele kleine afwijkingen werden geconstateerd, met name bij het aantal ballonnen. Deze afwijking beperkt zich echter tot gemiddeld 3 ballonnen per evenement.

3.4.3 Discussie

Het voordeel van de digitale manier van dataverzameling was de eenvoudige en goedkope manier waarop de respondenten benaderd konden worden. Door het versturen van e-mails konden er in een relatief korte tijd 130 organisatoren benaderd worden in het gehele onderzoeksgebied. Een papieren versie van de enquête verspreiden onder 130 evenementen zou door de portokosten te kostbaar worden.

Nadeel van de benadering door middel van e-mail is dat de respondenten over het algemeen direct de vragenlijst in dienen te vullen, omdat anders de e-mail verdwijnt in de lijst met ontvangen mails en daardoor een grote kans bestaat dat het invullen vergeten wordt, terwijl een papieren versie op het bureau blijft liggen. Dit kan een reden zijn van de lage respons.

Een ander nadeel is dat de dataverzameling langer duurde dan verwacht. Dit kwam mede doordat dit een nieuwe techniek betrof. Het overzetten van de enquête naar een website nam meer tijd in beslag dan vooraf gedacht. Tevens waren er in september 2007 enkele problemen in het datacentrum waar de website gehost was. Daarom is er toen gewacht tot de servers weer stabiel draaiden voordat de e-mails verstuurd werden, dit om te voorkomen dat de site onbereikbaar was ten tijde van het versturen van de e-mails.

Hoofdstuk 4: Data Analyse

In dit hoofdstuk komt de analyse van de data aan de orde. Bij deze analyse worden de gegevens uit beide dataverzamelingen gebruikt. Hierbij is gekozen voor een analyse op basis van de deelvragen die genoemd zijn in paragraaf 1.2. In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk wordt een korte samenvatting van de uitkomst van de 'Dataverzameling Evenementen' gegeven. In paragraaf 4.2 wordt ingegaan op de diverse soorten evenementen, waarna in paragraaf 4.3 een geografische analyse plaats zal vinden. In paragraaf 4.4 komt vervolgens de chronologische analyse aan de orde. Hierna worden in paragraaf 4.5 bepaalde patronen behandeld waarna het hoofdstuk in paragraaf 4.6 wordt afgeloten met de overige analyse.

4.1 Samenvatting van de uitkomsten 'Dataset Evenementen'

In de 'Dataset Evenementen' is een aanzienlijke hoeveelheid gegevens te vinden. In tabel 3 wordt een korte samenvatting van deze dataset weergegeven. In bijlage 1 is de gehele 'Dataset Evenementen' te raadplegen. De uitkomsten van deze dataset vormen het antwoord op de eerste deelvraag: "*Welke evenementen zijn er?*"

Tabel 3: Samenvatting 'Dataset Evenementen'

Categorie	Aantal
Totaal aantal evenementen	175
Aantal heteluchtballonevenementen	157
Aantal gasballonevenementen	11
Aantal gecombineerde gas- én heteluchtballonevenementen	7
Gemiddeld aantal deelnemende ballonnen	31
Aantal meerdaagse evenementen	153
Aantal eendaagse evenementen	22
Gemiddelde duur (in aantal dagen)	3,9
Gemiddeld aantal keren georganiseerd	11,6
Aantal wedstrijden	53

In de komende paragrafen zullen de gegevens in de 'Dataset Evenementen' nader geanalyseerd worden. Ook zullen de uitkomsten uit de 'Dataset Enquête' bekeken worden. De gegevens uit de eerst genoemde dataset dienen als basis bij de analyse. De gegevens uit de 'Dataset Enquête' worden gebruikt als extra informatiebron, zoals aangegeven in paragraaf 3.1.

4.2 Soorten evenementen

De tweede deelvraag in dit onderzoek is: *Wat zijn er voor soort evenementen?* Op basis van verschillende kenmerken kunnen diverse soorten evenementen onderscheiden worden. Het begrip 'soort' geeft aan dat er verschillende typen evenementen zijn. Ballonevenementen kunnen worden gekarakteriseerd naar: soort ballonnen (§4.2.1), tijdsduur (§4.2.2), en doel (§4.2.3). Elke subparagraaf sluit af met een korte samenvatting in enkele kernzinnen.

4.2.1 Soort ballonnen

Zoals in paragraaf 2.2.1 is aangegeven, zijn er 2 soorten ballonnen. De gas- en heteluchtballon. Tabel 3 geeft aan dat bij 157 ballonevenementen alleen heteluchtballonnen aanwezig zijn. Bij 11 evenementen gaat het om een evenement met alleen gasballonnen. Op 7 evenementen nemen beide soorten ballonnen deel.

In totaal zijn er 18 evenementen waar gasballonnen opstijgen. Van de

ballonevenementen met gasballonnen vinden er 13 plaats in Duitsland, dit tegenover bijvoorbeeld slechts 1 evenement in Frankrijk. De reden hiervoor ligt in het feit dat in Duitsland een aantal opstijgterreinen bestaan met een vaste waterstofgasaansluiting. Hierdoor kunnen de gasballonnen relatief goedkoop en veilig gevuld worden. Het transport van waterstof over de weg wordt als gevaarlijk transport aangemerkt en is tevens kostbaar. Dit is ook de reden dat in Nederland gasballonopstijgingen een zeldzaamheid zijn. Publiek is bij gasballonwedstrijden in de meeste gevallen niet welkom, dit in verband met gevaar bij het vullen met waterstofgas. Bij heteluchtballonnen gaat het proces van opstijgen op een veel eenvoudiger en veiliger manier. Door middel van een ventilator wordt koude lucht in de ballon geblazen en door middel van een brander wordt deze lucht verwarmd waarna de ballon op kan stijgen. De gasflessen die bij het heteluchtballonvaren gebruikt worden, zijn flessen van doorgaans 40 liter propaan. Deze worden door het ballonteam zelf meegebracht.

Er zijn veel meer heteluchtballonevenementen dan gasballonevenementen. Dit verschil komt door de complexiteit van het gasballonvaren, de veiligheid en kosten rondom de vulling van gasballonnen t.o.v. heteluchtballonnen.

4.2.2 Tijdsduur

Wanneer gekeken wordt naar de duur van evenementen (in aantal dagen) kan een onderscheid gemaakt worden tussen één- en meerdaagse evenementen. Een eendaags evenement heeft over het algemeen een heel ander karakter dan meerdaagse evenementen. Dit hangt vaak samen met het doel van het evenement.

Tabel 4: Eendaagse en meerdaagse ballonevenementen

	Totaal	Hetelucht		Gas		Beide	
		Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Aantal meerdaags	153	136	88,9%	10	6,5%	7	4,6%
Aantal eendaags	22	21	95,5%	1	4,5%	0	0%
Totaal	175	157	89,7%	11	10,3%	7	4,0%

Uit tabel 4 kan opgemaakt worden dat het overgrote deel van de ballonevenementen meerdaagse evenementen is. Vanwege een groot aantal vaste factoren die niet samenhangt met de duur van het evenement, kost het organiseren van een meerdaags evenement niet substantieel meer tijd dan het organiseren van een eendaags evenement. Zo moet er bijvoorbeeld voor beide soorten evenementen een evenementenvergunning van de gemeente en de vergunning van een luchtvaartdienst aangevraagd worden.

Ook het risico van het geheel niet door kunnen gaan van het evenement is bij een eendaags evenement groot. Wanneer bij een meerdaags evenement het op de eerste dag slecht weer is, kan met een tweede dag de eventuele schade beperkt gehouden worden. Tevens is de organisatie dan niet voor niets geweest. Daarbij komt dat het organiseren van een eendaags evenement vanuit facilitair (kosten) oogpunt over het algemeen niet interessant is. De kosten voor de opbouw van het terrein, het plaatsen van tenten en dranghekken zijn vaste kosten die bij een meerdaags evenement uitgesmeerd kunnen worden over de verschillende dagen. Eendaagse heteluchtballonevenementen hebben daartegenover wel vaak een uitwijkdatum. Dit om de passagiers die een ballonvaart geboekt hebben toch de mogelijkheid te geven binnen een redelijke termijn hun vaart te maken.

Er zijn aanzienlijk meer meerdaagse evenementen dan eendaagse evenementen. De gemiddelde duur van een ballonevenement is 3,9 dagen.

4.2.3 Doel

Bij een eendaags evenement typeert het wel of niet hebben van een uitwijkdatum het doel van het ballonevenement. Een ballonevenement met een uitwijkdatum is namelijk over het algemeen niet gericht op het vermaak van publiek, maar op het vermaak van de deelnemers: de piloten en passagiers. Over het algemeen wordt vanwege de kosten voor vergunningen en voorzieningen, op de uitwijkdatum geen evenementenvergunning aangevraagd. Hierdoor is het bij wet geen publieksevenement en mag men voor de uitwijk geen publiciteit maken. Wanneer het evenement geen uitwijkdatum heeft, is er over het algemeen een ander doel. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het ballonevenement tijdens de frühlingfesten in Stuttgart (Dld). Dit ballonevenement is een onderdeel van een groter evenement en is puur bedoeld als spektakelstuk en vermaak van toeschouwers.

Eendaagse evenementen zijn daarbij vaak evenementen met een speciaal karakter. Ze worden vaak georganiseerd op een speciale dag. De dag waarop het gehouden wordt is vaak een belangrijke factor. Voorbeelden van dit soort evenementen zijn de evenementen tijdens Koninginnedag, Driekoningen of als onderdeel van stadsfeesten. Voorbeelden hiervan zijn het Dreikönigstreffen in Kißlegg (Dld), het Betuwe Totaal Ballonnenfestival in Tiel (Nld) en het Ballonfiësta Waddinxveen (Nld). De laatste twee evenementen worden gehouden op Koninginnedag.

Een ander doel van een ballonevenement is het houden van een wedstrijd. Dertig procent van de ballonevenementen is een wedstrijd, of heeft een belangrijk wedstrijdelement als onderdeel van het evenement. In tabel 5 zijn de wedstrijd-evenementen onderverdeeld in een- en meerdaagse evenementen en de typen ballonnen.

Tabel 5: Ballonwedstrijden

	Totaal	Meerdaags		Eendaags	
		Aantal	%	Aantal	%
Wedstrijden	53	46	86,8%	7	13,2%
Hetelucht	43	37	86,0%	6	14,0%
Gas	10	9	90%	1	10%
Geen wedstrijd	122	107	87,7%	15	12,3%

Uit de tabel blijkt dat gasballonwedstrijden over het algemeen aangemerkt worden als een meerdaagse wedstrijd. Dit is op het eerste gezicht opmerkelijk, want tijdens de meeste gasballonwedstrijden vindt maar 1 vaart plaats. De reden dat deze evenementen toch als meerdaagse evenementen gezien worden, is dat gasballonnen vaak in de nachtelijke uren opstijgen. De wedstrijdvergadering en de vulling gebeuren over het algemeen gedurende de dag voorafgaand aan de opstijging. Gasballonnen blijven daarbij vaak uren achtereen in de lucht, soms zelfs meerdere dagen. In tabel 6 is een overzicht gemaakt van de gasballonevenementen, hierbij is ook het aantal vaarten vermeld.

Tabel 6: Gasballonevenementen

Gasballonevenementen	Totaal	%
Totaal aantal evenementen met gasballonnen	18	10,3*
waarvan wedstrijd	13	72,2
Evenement met 1 vaart	12	66,7
Evenement met meerdere vaarten	6	33,3

* = in procenten van totaal aantal evenementen

Ter vergelijking is in tabel 7 het totaal aantal evenementen met heteluchtballonnen vermeld. Van dit totaal aantal ballonevenementen met heteluchtballonnen is 26,2% een wedstrijd. Dit is opmerkelijk omdat bij de gasballonevenementen dit in 72,2% van de evenementen het geval is.

Tabel 7: Heteluchtballonevenementen

Heteluchtballonevenementen	Totaal	%
Totaal aantal evenementen met heteluchtballonnen	164	93,7*
waarvan wedstrijd	43	26,2

* = in procenten van totaal aantal evenementen

De doelen van ballonevenementen zijn:

- *Vermaak van publiek*
- *Mogelijkheid tot maken van een ballonvaart voor passagiers*
- *Vermaak van piloten en crew*
- *Het trekken van toeristen (zie § 4.5)*
- *Het houden van een wedstrijd*

4.3 Geografische analyse

De derde deelvraag binnen dit onderzoek luidt: *Waar vinden ballonevenementen plaats?*

Bij beantwoording van deze vraag kan gekeken worden op verschillende geografische schaalniveaus. In dit onderzoek is gekozen voor een benadering op basis van het land waar het evenement werd gehouden en op basis van de plaats waar het evenement plaats vond. In Google Earth zijn alle evenementen op evenementnummer ingevoerd. Wanneer alle 175 evenementen geprojecteerd worden op een kaart van Europa ontstaat een kaart zoals is weergegeven in figuur 9 (in bijlage 4 is een grote versie afgebeeld).

De nummers op de kaart corresponderen met het seizoen waarin het evenement plaats heeft gevonden. De winter heeft nummer 1 gekregen. De daaropvolgende seizoenen respectievelijk 2,3 en 4.

Figuur 9: Kaart met alle ballonevenementen

Bron: Google Earth

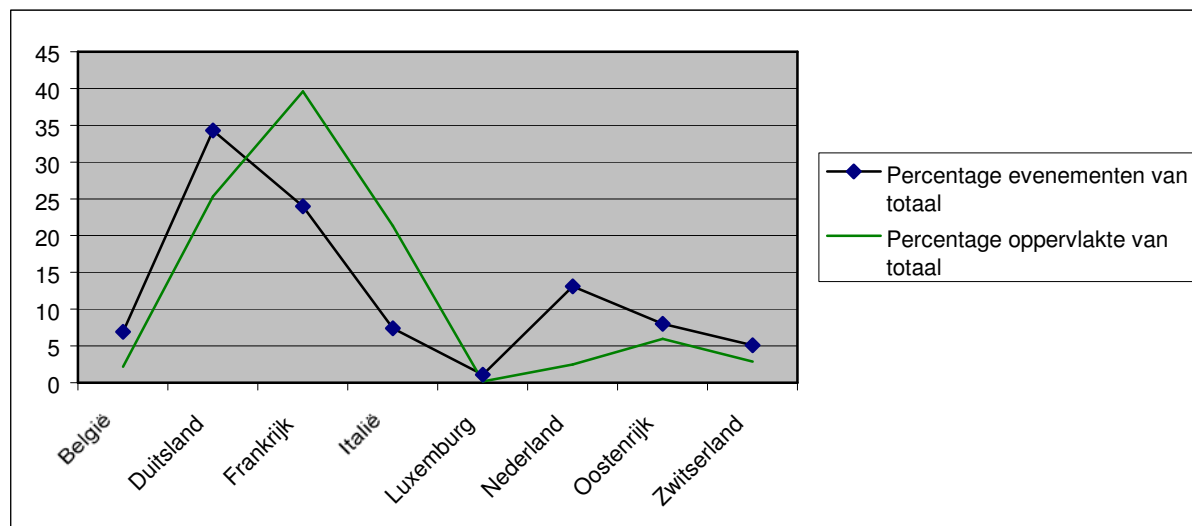
In de 'Dataset Evenementen' is de categorie 'Land' opgenomen. In tabel 8 staat vermeld in welke landen de evenementen plaatsvinden. Ook wordt het percentage evenementen gehouden in het betreffende land ten opzichte van het totaal aantal evenementen gegeven.

Tabel 8: Ballonvenementen per land

Land	Totaal	%
Duitsland	60	34,3
Frankrijk	42	24,0
Nederland	23	13,1
Oostenrijk	14	8,0
Italië	13	7,4
België	12	6,9
Zwitserland	9	5,1
Luxemburg	2	1,1

In Duitsland worden de meeste ballonevenementen gehouden. Van het totaal aantal evenementen (175) zijn er 60 in Duitsland. Een vergelijking maken met andere landen is moeilijk vanwege het feit dat het ene land ten opzichte van het andere land qua oppervlakte en inwoners groter of kleiner is. Door het procentueel aantal ballonevenementen per land af te zetten tegen een procentuele verdeling van het grondoppervlak, kon de volgende grafiek worden samengesteld.

Figuur 10: Evenementen per land afgezet tegen oppervlakte per land

In de landen: België, Duitsland, Nederland, Oostenrijk en Zwitserland worden, gerelateerd naar de oppervlakte, meer evenementen georganiseerd dan in Frankrijk, Italië en Luxemburg.

Naast de analyse per land, is er een analyse uitgevoerd op plaatsniveau. Zoals op de kaart met alle evenementen te zien is, zijn er in bepaalde streken binnen Europa geen ballonevenementen.

Uit de analyse op plaatsniveau blijkt dat evenementen niet aan of bij de kust gehouden worden. Op één evenement na, worden alle ballonevenementen georganiseerd op minimaal 15 kilometer van de kust. De reden hiervoor ligt in het feit dat wanneer de wind richting zee staat het evenement geen doorgang kan vinden. De enige uitzondering hierop betreft het evenement in Bremerhaven, echter vanwege de ligging van Bremerhaven is daar een grotere kans om te kunnen ballonvaren dan in andere plaatsen aan de kust van het onderzoeksgebied. Naast de kans boven zee te komen, speelt ook de wind die vanaf de zee het land bereikt een rol. Vaak gaat het hier om krachtige winden, waardoor ballonvaren niet mogelijk is.

Overige redenen die een rol spelen bij de afwezigheid van ballonevenementen in bepaalde gebieden zijn:

- Aanwezigheid internationaal vliegveld
- Aanwezigheid militair oefenterrein in de nabije omgeving
- Ongunstige locatie (dichtbij een grote stad of veel meren)
- Slechte terreinomstandigheden (steile bergen, smalle dalen, bossen of moeras)
- Grotere kans op slecht weer, zoals veel wind. Dit is bijvoorbeeld in Zuid Frankrijk het geval ¹.

Figuur 11: Uitsnede uit kaart met alle ballonevenementen

Bron: Google Earth

Bovenstaande factoren zijn van belang voor het wel of niet kunnen organiseren van een ballonevenement. Op sommige plekken zijn meerdere van bovenstaande factoren aanwezig en worden toch ballonevenementen georganiseerd. Dit duidt erop dat op sommige plekken het evenement belangrijker is dan de mogelijkheid op doorgang van de opstijging van ballonnen.

In figuur 11 is een uitsnede uit deze basiskaart opgenomen, waarop duidelijk te zien is dat er rondom Parijs (P) geen ballonevenementen plaatsvinden. Dit komt door de aanwezigheid van drie grote vliegvelden: Charles de Gaulle, Aéroport d'Orly en Aéroport du Bourget. De Franse autoriteiten hebben vanwege de vliegveiligheid besloten het luchtruim te sluiten voor luchtvaartuigen die vliegen onder Visual Flight Rules (VFR) (EASA, 2007). Ballonnen varen volgens deze regels en zijn (nog) niet zichtbaar op radar en worden daarom niet toegelaten in het luchtruim. Ook rondom Schiphol gelden dit soort regels, alleen zijn deze regels daar van toepassing op een veel minder groot gebied.

In de volgende paragraaf zal een chronologische analyse van de 'Dataset Evenementen' plaatsvinden.

4.4 Chronologische analyse

De vierde deelvraag in dit onderzoek gaat in op de vraag wanneer evenementen gehouden worden. Over het algemeen worden ballonevenementen in het weekend gehouden. Een reden hiervoor kan zijn dat potentiële bezoekers juist in het weekend hun vrijetijd hebben en zodoende de mogelijkheid hebben om evenementen te bezoeken. Enkele eendaagse evenementen zijn op doordeweekse dagen, het gaat dan vaak om speciale dagen zoals Koninginnedag. Dit sluit aan bij gegevens van het Nederlands

¹ In Zuid-Frankrijk heeft men vaak te maken met de Mistral. Dit is een bijzonder krachtige koude en noorden-tot noordwestenwind, die vaak waait in het dal van de Rhône in Zuid-Frankrijk. De lucht wordt tussen de bergwanden in het nauwe dal van de Rhône geperst, waar een extra versnelling optreedt. De lucht die zich door het dal heen beweegt, verspreidt zich daarna over de Provence en de Middellandse Zee (KNMI, 2008).

Bureau voor Toerisme en Congressen. Zij hebben berekend dat op zaterdagen, zondagen en feestdagen de meeste evenementen worden bezocht (CBS en NBTC, 2007).

Uit de analyse komt naar voren dat in de winter de minste ballonevenementen georganiseerd worden. In de maanden januari en februari zijn er 26 evenementen. In de maand december wordt er in het onderzoeksgebied geen enkel ballonevenement georganiseerd. In tabel 9 wordt een overzicht gegeven van de gehouden evenementen per seizoen.

Tabel 9: Aantal ballonevenementen per seizoen

Seizoen	Totaal	%
Winter (december, januari, februari)	26	14,9
Lente (maart, april, mei)	39	22,3
Zomer (juni, juli, augustus)	73	41,7
Herfst (september, oktober, november)	37	21,1
Totaal	175	

Een reden voor het beperkte aantal evenementen in de winter, is de weersgesteldheid in deze periode. In de winter zijn de omstandigheden in delen van Europa vaak minder goed voor het uitvoeren van ballonvaarten. Niet alleen de weersomstandigheden tijdens het moment van starten zijn over het algemeen minder goed dan in de overige periodes, ook de mogelijkheden tot landen zijn in de winter veel beperkter. Weilanden en velden zijn vaak te drassig om te betreden, en zijn niet toegankelijk voor de volgauto die de ballon weer op moet halen na de vaart.

Voorgaande redenen spelen een rol bij individuele ballonvaarten, maar zeker ook bij evenementen. Bij evenementen is daarnaast de factor 'publiek' van groot belang. Omdat het hier gaat om buitenevenementen is het voor de bezoekers alleen al qua buitentemperatuur minder interessant om ballonevenementen te bezoeken. De gegevens in tabel 9 sluiten aan bij gegevens in onderstaande tabel over het evenementenbezoek in Nederland. Uit de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek in tabel 10, blijkt dat in de wintermaanden mensen minder vaak naar attractiepunten en evenementen gaan.

Tabel 10: Evenementenbezoek per seizoen

	Totaal bezoek evenementen x 1000	Procentueel	Totaal bezoek attractiepunten x 1000	Procentueel
Winter	6204	18,1	16986	15,5
Voorjaar	9825	28,7	33075	30,1
Zomer	9220	26,9	34184	31,1
Herfst	8963	26,2	25584	23,3

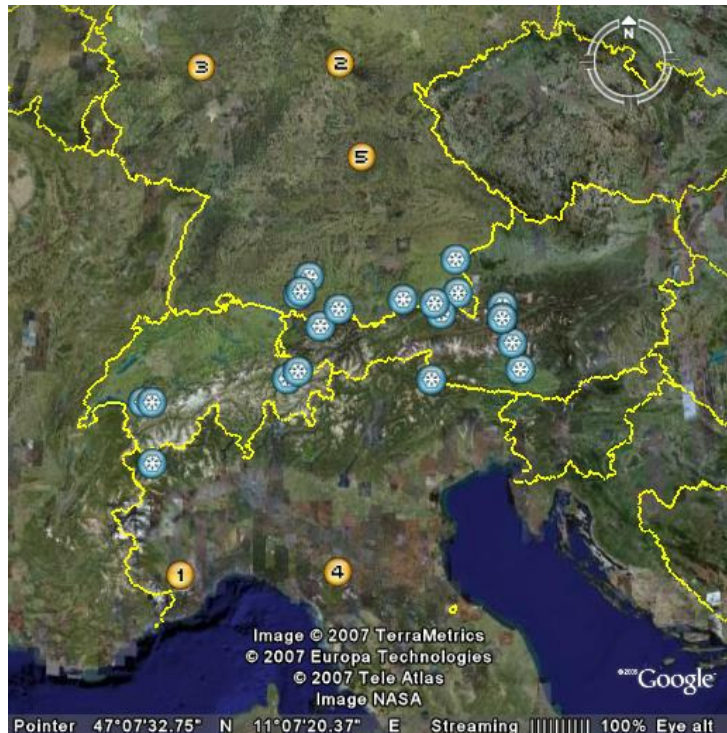
Centraal Bureau voor de Statistiek (2007)

De buitenevenementen die in Nederland wél in de winter worden gehouden, zijn met name kerstmarkten en winterfairs. Ze komen veelvuldig voor op de evenementenkalenders en trekken de aandacht van het publiek (NBTC, 2007). In de volgende paragraaf wordt er nog verder ingegaan op ballonevenementen in de winterperiode, waarbij een koppeling met de plaats/regio wordt gemaakt.

4.5 Patronen

Deelvraag 5 gaat in op de vraag of er patronen zijn in de gehouden ballonevenementen en of deze te verklaren zijn. Aan het eind van paragraaf 4.3 is al een aantal geografische patronen vermeld. Het patroon wat echter het meest duidelijk is, wordt zichtbaar door een koppeling te maken tussen de chronologische en de geografische analyse. Er is een verband tussen het gebied en het seizoen wanneer het evenement gehouden wordt, waar te nemen. De ballonevenementen in de winter vinden namelijk met name plaats in het Alpengebied. In figuur 12 staan alle evenementen die in de winter gehouden worden op een kaart afgebeeld. Slechts 5 van de 26 ballonevenementen vinden buiten de Alpen plaats. Deze evenementen zijn in de figuur aangegeven met de nummers 1 t/m 5. Deze nummers corresponderen overigens niet met de nummers van de evenementen in de 'Dataset evenementen'.

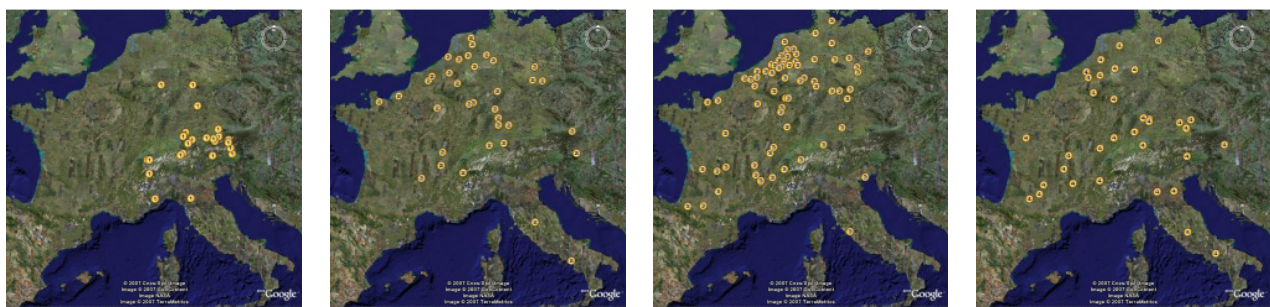
Figuur 12: Ballonevenementen in de winter

Bron: Google Earth, met winterwaypoints

De voornaamste reden voor het houden van ballonevenementen in de Alpen is de grote kans op aanwezigheid van sneeuw. De redenen die genoemd zijn in paragraaf 4.4, zoals de beperkte landingsmogelijkheden in de winterperiode, spelen bij vaarten in een landschap waar sneeuw ligt geen rol. Voorwaarde voor het kunnen organiseren van een ballonevenement in de Alpen is wel dat er ter plaatse brede dalen en voldoende landingsmogelijkheden zijn. Hierdoor valt een groot aantal plaatsen af. Bij de ballonevenementen in de Alpen gaat het over het algemeen niet om het vermaak van de bezoekers, maar om het vermaak van passagiers en piloten en hun crewleden. Het toerisme in de Alpen is met name gericht op 'actieve' en traditionele wintersport, zoals skiën.

Figuur 13: Ballonevenementen per seizoen

Winter

Lente

Zomer

Herfst

Bron: Google Earth, met waypoints.

In figuur 13 zijn de ballonevenementen per seizoen op een kaart aangegeven. In de bijlagen 5 t/m 8 zijn grotere afbeeldingen te vinden. In de winterperiode is een concentratie van ballonevenementen te zien in en rondom de Alpen. De evenementen in de lente geven een veel diffuser beeld. In de zomer zijn er veel meer ballonevenementen in het noordwesten van het onderzoeksgebied, terwijl in de herfstperiode het beeld een regelmatige spreiding geeft.

Uit de enquête blijkt dat de meeting in Château-d'Oex (evenementnr. 16) georganiseerd wordt om gedurende een rustigere periode van het jaar mensen naar Château-d'Oex te krijgen. Hierbij kan men denken aan bezoekers van het evenement, maar met name aan de deelnemers. Een gemiddeld ballonteam bestaat uit 4 personen. Bij een evenement met 115 ballonnen, zoals als in Château-d'Oex, heeft men alleen op basis van het aantal deelnemers al 460 bedden volgeboekt.

In Inzell (evenementnr. 14) geldt hetzelfde. Ook hier wordt gedurende een rustige periode in het toeristenseizoen een ballonevenement gehouden. Deze meeting wordt georganiseerd door Nederlandse ballonvaarders. De Nederlandse organisatoren krijgen ondersteuning van de gemeente, horeca en het toeristenbureau. Door de aanwezigheid van de internationale schaatsbaan zijn er ruim voldoende overnachtingsmogelijkheden. Tevens heeft Inzell niet al te hoge bergen, een uitgebreid en breed dal en hoge sneeuwzekerheid (v/d Heuvel, 2002). Dit ballonevenement is in 2008 niet georganiseerd, omdat er in de weken dat er minder toeristen zijn, al grotere evenementen zijn gepland, waaronder een "Weltcup Eisspeedway". De gemeente Inzell geeft de voorkeur aan evenementen met een internationale uitstraling. Het ballonevenement valt hier niet onder.

Uit de voorbeelden van Château-d'Oex en Inzell blijkt dat de ballonevenementen soms als opvulling dienen van de minder toeristische perioden in het jaar. Wanneer gekeken wordt naar de 'Dataset Evenementen', is te zien dat de meeste evenementen in de winter plaatsvinden tussen de kerst- en voorjaarsvakantie. Dit bevestigt het beeld dat de ballonevenementen als opvulling dienen. Ook is uit de analyse naar voren gekomen dat ballonevenementen in de winter langer duren dan in de andere seizoenen.

Zoals aangegeven zijn de meeste evenementen niet gericht op het vermaak van toeschouwers, maar zijn ze gericht op het vermaak van de deelnemende piloten. Veel van de piloten die deelnemen aan de winterevenementen komen uit andere landen. Vanwege de lange reis die men moet maken en de koppeling met het houden van vakantie is de gemiddelde duur van de ballonevenementen in de winter 6,7 dagen. Winterevenementen zijn op de hierboven genoemde punten duidelijk afwijkend van de ballonevenementen tijdens de andere seizoenen.

Tabel 11: Ballonevenementen per seizoen

Seizoen:	Aantal evenementen	Gemiddeld aantal dagen
<i>Winter:</i>	26	6,7
<i>Lente:</i>	39	3,1
<i>Zomer:</i>	73	3,5
<i>Herfst:</i>	36	3,6
Gemiddeld:	44	3,9

4.6 Overige analyse

Naast de vragen die als deelvragen in dit onderzoek zijn opgenomen, is er nog een tweetal punten afkomstig uit de 'Dataset Enquête' waarop in de analyse zal worden ingegaan. Het gaat hierbij om de vraag waarom een evenement georganiseerd wordt en de vraag wie de organisatoren van de ballonevenementen zijn.

Evenementen ontstaan niet spontaan en hebben een doel (NRIT, 1989). De vraag waarom een evenement georganiseerd wordt is een belangrijke vraag om te komen tot een definiëring wat het doel van een evenement is. In de enquête is gevraagd naar de reden waarom het evenement in eerste instantie georganiseerd werd. In tabel 12 staan hiervan de uitkomsten.

Tabel 12: Waarom organiseert men een ballonevenement?

Fun		Promotie plek		Entertainment		Promotie ballonsport	
1	Mondovi	6	Dobbiaco	75	Landgraaf	41	Waregem
48	Waddinxveen	18	Tegernsee	113	Audaux	159	Toggenburg
84	Kiel	93	Dole	132	Mill		
104	Heldburg	115	Joure				
121	Eeklo						
137	Kevelaer						
142	Trier						

Speciale gebeurtenis		Anders		Geen reden	
71	Oeken	16	Chateau D'Oex	35	Gladbeck
				92	Han-Sur-Lesse
				96	Bondues
				171	Gladbeck

Bij 20 van 22 ballonevenementen is de reden tot organisatie nog hetzelfde als de oorspronkelijke reden bij de eerste editie. Evenement nr. 71 (Oeken) en nr. 121 (Eeklo) wijken af. Het evenement in Oeken is ontstaan als onderdeel van het jubileumfeest van de plaatselijke voetbalvereniging in 2003. Het ballonevenement sloeg aan en werd druk bezocht. Vanwege het succes is het evenement ook in de jaren na 2003 georganiseerd. De reden was nu niet meer het jubileum van de voetbalclub, maar de reden was het succes van het jaar ervoor. Elk jaar melden zich weer nieuwe passagiers aan, waardoor het evenement kan blijven bestaan. Ook bij het evenement in Eeklo speelt het voortzetten van het evenement de hoofdrol. Omdat het evenement er is en succes geniet, wordt het elk jaar opnieuw georganiseerd.

In de enquête is tevens ingegaan op de vraag wie de ballonevenementen organiseert. Door middel van de vragen wie het initiatief tot het evenement nam en wie het evenement nu organiseert, wordt geprobeerd duidelijkheid te verkrijgen in wie de mensen zijn die een ballonevenement organiseren, en of er bepaalde patronen zichtbaar zijn.

Tabel 13: Wie organiseren ballonevenementen?

	Oorspronkelijk	Nu	Afwijking
<i>Gemeente</i>	1	1	0
<i>Organisatiebureau</i>	1	3	2
<i>Stichting</i>	1	5	4
<i>Vriendengroep</i>	6	2	-4
<i>Individu</i>	11	9	-2
<i>Anders</i>	2	2	0
Totalen	22	22	

Bij 11 van de 22 ballonevenementen was het een individu die de aanleiding gaf tot het organiseren van een ballonevenement. Naast individuen hebben ook een zestal vriendengroepen het initiatief genomen tot de organisatie van een ballonevenement. Vanwege de lage respons kunnen er geen conclusies verbonden worden aan deze gegevens. Wel is uit de tabel op te maken dat de eerste aanzetten tot de organisatie van ballonevenementen over het algemeen niet-bedrijfsmatige initiatieven zijn. Bij de huidige organisatie is een ander beeld te zien. Ballonevenementen worden nu vaker door organisatiebureaus en stichtingen georganiseerd. Dit komt waarschijnlijk door toegenomen eisen met betrekking tot de professionalisering van evenementen. Door toegenomen regelgeving en randvoorwaarden is het moeilijker geworden om als individu of vriendengroep een evenement te organiseren. Van de 22 evenementen worden er 9 nog door een individu georganiseerd. Er is voldoende reden om aan te nemen dat deze evenementen niet door één persoon in zijn geheel worden georganiseerd, maar dat deze individu de drijvende kracht is achter de organisatie. Dit is onder andere bij evenement nr. 71 (Oeken) en nr. 171 (Gladbeck) het geval.

In het volgende hoofdstuk wordt er ingegaan op de betekenissen van ballonevenementen.

Hoofdstuk 5: Betekenissen van ballonevenementen

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal de laatste deelvraag '*Hebben ballonevenementen betekenis voor de plaats of regio, en op welke manier?*' behandeld worden. In de voorgaande hoofdstukken zijn de overige deelvragen aan de orde gekomen.

In paragraaf 2.4 is dit onderzoek al geplaatst binnen de context van de culturele geografie. Er is aangegeven dat evenementen in het algemeen diverse effecten kunnen hebben op de plaats en regio. De laatste deelvraag in dit onderzoek noemt expliciet het begrip betekenis. Betekenissen zijn sociaal culturele constructies. Deze zijn het resultaat van menselijk denken en handelen. De betekenis van iets komt tot stand door communicatie. Beelden, gedachten en symbolen spelen hierbij een rol. Binnen verschillende discoursen bestaan verschillende betekenissen over bepaalde plekken of gebruiken.

Binnen de culturele geografie wordt regelmatig onderzoek gedaan naar de betekenis van plaatsen. Een plaats wordt binnen de culturele geografie gedefinieerd als een locatie met betekenis.

Wall en Mathieson (2006) gaan in hun boek in op de diverse effecten van toerisme. Ze hanteren daarbij dezelfde categorieën als Hall en Page (1999). Het gaat daarbij om economische, sociaal culturele, en omgevingseffecten. Ze geven tevens aan dat toerisme en buitenrecreatie drie basisaspecten kennen:

- Vraag
- Aanbod
- Afstand tussen vraag en aanbod.

Deze basisaspecten kunnen bij het kijken naar de effecten van evenementen worden meegenomen. De vraag heeft hierbij te maken met het bezoek aan de evenementen en de behoefte aan vermaak of ontspanning. Het aanbod bestaat uit de mogelijkheden die er zijn om aan bovenstaande vraag te voldoen. De afstand tussen vraag en aanbod bestaat uit de afstand die afgelegd moet worden om een evenement te kunnen bezoeken. De interactie tussen vraag en aanbod en de mogelijke alternatieven beïnvloeden de aanwezigheid van evenementen.

Voor bezoekers hebben evenementen een bepaalde waarde. Ze hebben namelijk een reden om een evenement te bezoeken. Had men deze reden niet, dan was men thuis gebleven. Zoals in paragraaf 2.4 al is beschreven heeft de socioloog Opaschowski 8 basisbehoeften opgesteld voor vrijetijdsbesteding. De eerste van deze basisbehoefte is de behoefte aan recreatie. Hieronder wordt verstaan de behoefte aan ontspanning, gezondheid en welbevinden. Deze behoefte aan recreatie leidt ertoe dat mensen evenementen bezoeken. Ook de andere factoren die hij heeft aangegeven kunnen een rol spelen. Mensen kunnen een ballonevenement namelijk ook bezoeken voor juist de spanning in plaats van de ontspanning. Anderen komen voor het vermaak of uit interesse. Weer een ander komt voor een kickervaring. Een kickervaring is een aangename emotie die voortkomt uit een prikkel, een stimulans, een shock of uit een extreme uitspatting (Matla, 2004). Deze kickervaring kan bij ballonevenementen beleefd worden door mee te varen in een van de ballonnen.

Hier wordt verder niet ingegaan op de betekenis van ballonevenementen voor individuen, maar wordt gekeken of de evenementen een betekenis hebben voor de plaats of regio waar ze gehouden worden. Het gaat hierbij om de aanbodkant van de aspecten zoals hierboven genoemd.

Aan de hand van een drietal cases zal in paragraaf 5.3 geprobeerd worden een antwoord te geven op de deelvraag. Eerst zal er nog kort ingegaan worden op het begrip plaatsverbondenheid.

5.2 Plaatsverbondenheid

Evenementen zijn over het algemeen gebonden aan één locatie. Ze worden daarbij meestal gehouden op een vaste locatie. Evenementen hebben op verschillende manieren een band met de plaats. Bijna alle ballonevenementen in de 'Database Evenementen' die meerdere keren georganiseerd zijn, vonden plaats op dezelfde locatie als het jaar ervoor. Soms was er wel een verschil van locatie binnen een plaats. Één van de ballonevenementen die niet elk jaar op dezelfde plek gehouden wordt is het oudste ballonevenement ter wereld, de Gordon Bennett Race. Deze ballonwedstrijd wordt elk jaar gehouden in het land van de winnaars van de editie van het jaar ervoor.

Kenmerkend aan ballonevenementen is dat ze bijna niet onopgemerkt plaats kunnen vinden. Een binnenevenement in een evenementenhal is niet zichtbaar voor de mensen rondom de hal. Ballonevenementen zijn daarentegen evenementen die niet onzichtbaar blijven voor personen in de omgeving. De ballonnen stijgen dan wel op vanaf één plek, maar door verschillende windrichtingen en snelheden op diverse hoogtes gaan ze allemaal hun eigen weg. Over het algemeen gaan ze wel allemaal in één bepaalde richting. Ballonevenementen hebben zodoende een impact op de plek van opstijgen, alsook op de plek van landen. Tijdens de vlucht zijn de ballonnen goed zichtbaar en daardoor heeft een ballonevenement zelfs zijn uitstraling op de bredere regio. Andere evenementen zijn over het algemeen veel meer plaatsgebonden. Bij bijvoorbeeld een paardenconcours of popfestival is er voor het publiek alleen plek op of nabij het evenemententerrein. Bij ballonevenementen zijn er niet zelden duizenden mensen die buiten het evenemententerrein van het spektakel meegenieten.

5.3 Cases

Als cases worden de ballonevenementen in Joure, Chambley (Frankrijk) en Albuquerque (Verenigde Staten) kort behandeld. De evenementen in Joure en Chambley zijn opgenomen in de 'Dataset Evenementen' onder de nummers: 115 en 120. Hoewel het evenement in Albuquerque buiten het onderzoeksgebied van de dataverzameling valt, wordt het evenement hier wel meegenomen vanwege haar wereldwijde uitstraling. Voor de eerste twee cases is gekozen omdat het hier respectievelijk het grootste evenement van Nederland en van Europa betreft. Per case wordt het evenement geïntroduceerd en wordt een korte analyse gegeven wat het belang en de betekenis van het betreffende evenement is.

5.3.1 Joure

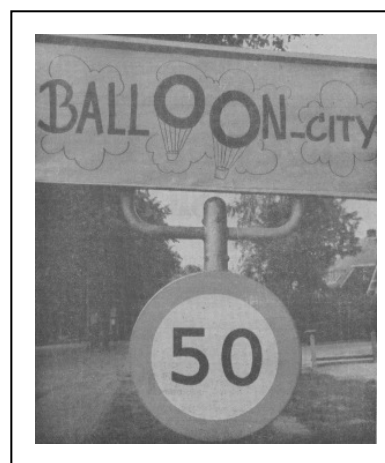
Het idee voor een ballonfestival in Joure is afkomstig van 9 vrienden die zich Vriendenclub De Vlecke noemden. Als groep hadden ze een eigen radiozendstation en organiseerden zij verschillende activiteiten in Joure. Onder andere het wereldkampioenschap Solexracen en het NK klúnen. Een gezamenlijke ballonvaart in 1985 maakte ze erg enthousiast om een ballonevenement te organiseren. Dit leidde ertoe dat er in 1986 voor het eerst een ballonfeest in Joure werd georganiseerd. De circa 50 ballonnen in combinatie met mooi weer maakten het ballonfeest een succes. Er werd besloten om het evenement zeker tot 1992 te gaan organiseren. Er werd een commissie van aanbeveling opgericht, met daarin onder andere de commissaris van de Koningin H. Wiegel, de burgemeester, de voorzitter van de kamer van koophandel en de voorzitter van de VVV-Friesland. Dit werd gedaan om het belang van de Friese Ballonfeesten voor Friesland en Joure in het bijzonder te onderstrepen (Ballonfeestkrant, 1989). In 1991 ging de organisatie het programma attractiever opzetten en organiseerde ze allerlei activiteiten op de baan voor en na het opstijgen van de ballonnen (Ballonfeestkrant, 1991).

In 1995 is het evenement volgens vriendenclub De Vlecke op een hoogtepunt en besluiten ze te stoppen met de organisatie. De gemeente en de sponsors willen graag het evenement in stand houden. De gemeente ziet deze grote zomerhappening als promotie voor bedrijven en Skarsterlân. Een groep ballonenthousiasten meldde zich en zo besloot de vriendenclub om het stokje over te dragen aan de Stichting Friese Ballonfeesten (Ballonfeestkrant, 1995). Zij hebben het evenement nu al weer een aantal jaren georganiseerd. In 2007 vond het ballonevenement voor de 22e keer plaats.

Joure identificeert zich op diverse manieren met ballonnen. Bij de ingangen van het dorp hangen tijdens de ballonfeesten bijvoorbeeld borden met 'ballooncitiy'. De ballon wordt daarnaast gebruikt als identitymarker. Tijdens promotieactiviteiten van de gemeente Skasterlân worden veelvuldig beelden met ballonnen gebruikt. Tevens is er een ballon ter promotie van Joure (zie figuur 6). Aan de organisatie van het evenement in Joure is tijdens de dataverzameling voor de 'Dataset Enquête' gevraagd of het evenement betekenis heeft voor de plaats en/of regio. De organisatie gaf als antwoord: Ja, het evenement zorgt voor promotie van Joure, veel bezoekers komen van buiten Friesland.

Het feit dat het evenement al jaren wordt georganiseerd en jaarlijks 23.000 bezoekers trekt, bevestigt het beeld dat het evenement een belangrijke toeristische trekpleister is. Het evenement heeft een impact op Joure en het gebied er rondom heen. Joure zorgt er bewust of onbewust voor dat het beeld als ballooncitiy ook in de promotie naar voren komt. In de diverse voorwoorden in de programmagidsen van 1989 t/m 1991 komt dit terug (zie tabel 14).

Figuur 14: Joure, ballooncitiy

Bron: Ballonfeestkrant, 1990

Tabel 14: Ballonfeesten Joure

<p>Burgemeester mr. M.J.H. Marijnen <i>programmagids 1989</i> "Het is vooral het particulier initiatief dat er aan bijdraagt dat Skarsterlân zo'n actieve en ondernemende uitstraling heeft. In dit verband en binnen het bestek van deze programmagids wil ik dan één initiatief noemen: De Friese Ballonfeesten. De ballonfeesten dragen op een beeldende manier bij aan de uitstraling die ik hiervoor al noemde: actief en ondernemend. Om deze reden heeft de gemeenteraad van Skarsterlân dit feest mede mogelijk gemaakt".</p>
<p>Locoburgemeester Oud <i>programmagids 1990</i> "Wie dit feestelijke spektakel in Joure al eens eerder heeft meegemaakt, weet dat dit elke keer weer een belevenis is, een waar feest! En wie dit nog niet eerder meemaakte, zal ontdekken hoe indrukwekkend het opstijgen van de tientallen ballonnen is"</p>
<p>Burgemeester Kuiper <i>programmagids 1991</i> "Het wordt weer geweldig in Joure dit jaar. Namens de gemeente Skarsterlân heet ik u dan ook hartelijk welkom bij de zesde Friese Ballonfeesten. In die zes jaar heeft de organisatie bewezen dat dit unieke Friese evenement een vaste plaats op de nationale UIT-kalenders heeft verworven. Friesland is niet alleen bekend door het skûtsjesilen, het fierljeppen, Beerenburg en kaatsen. <....> Persoonlijk ken ik het feest alleen van foto's en verhalen. Het spreekt voor zich dat ik me bijzonder op verheug het evenement, dat Joure de bijnaam 'Balloon city' gaf, binnenkort ook zelf mee te kunnen maken. Skarsterlân bewijst met dit feest een gemeente te zijn die volop ruimte geeft aan nieuwe initiatieven".</p>
<p>Commissaris van de Koningin H. Wiegel <i>programmagids 1991</i> Voor de zesde achtereenvolgende keer organiseert de 'Vriendenclub De Flecke' de Friese Ballonfeesten in Joure. Daarmee wordt weer aangetoond, dat men in Friesland tot heel wat in staat is. 'The sky is the limit' geldt zeker tijdens de ballonfeesten in Friesland.</p>

Bron: Diverse programmagidsen Friese Ballonfeesten

5.3.2 Chambley

Sinds 1989 wordt er in de Franse regio Lorraine een groots ballonevenement georganiseerd. In 1989 werd ter gelegenheid van de herdenking van de Franse Revolutie het plan opgevat om een ballonevenement te organiseren met ballonvaarders van over de gehele wereld. Het evenement duurde 10 dagen en er waren ongeveer 500 ballonnen aanwezig. Het doel was om 10 procent van alle ballonvaarders (7630) naar Frankrijk te halen om daar te kunnen varen. Het eerste evenement vond plaats onder de naam 'Fraternité 89'. Na het succes van de eerste editie werd er besloten tot een vervolg. Vanwege de organisatiedruk werd besloten het evenement niet elk jaar te organiseren, maar elke twee jaar te laten plaatsvinden. In 1991 werd het evenement opnieuw gehouden. De naam werd aangepast. In plaats van de naam Fraternité (welke gelieerd was aan de herdenking van de revolutie) werd gekozen voor de naam van de streek waar het evenement gehouden wordt: Lorraine. Het doel van het evenement in 1991 werd door organisator Philippe Buron-Pilâtre als volgt omschreven: "Ons doel is een groot aantal ballonnen en piloten samen te brengen en op te laten stijgen vanaf één locatie. We willen een smeltkroes creëren van culturen en talen van mensen met dezelfde passie: luchtballonnen" (Buron-Pilâtre, 1991).

De evenementen in 1989 en 1991 werden gehouden op een terrein wat ingericht werd als vliegveld. Aan het eind van het evenement in 1991 was de opening van dit internationale vliegveld 'Metz-Nancy'. Een combinatie tussen 'onbestuurbare' ballonnen en internationaal vliegverkeer werd in de toekomst niet wenselijk geacht, waarna de organisatie op zoek moest naar een andere locatie. Deze werd gevonden op een voormalige NATO-basis, 30 kilometer ten westen van Metz. Het evenement hield de naam Lorraine en had dezelfde insteek als voorgaande jaren. Tot 1999 droeg het evenement de naam Lorraine. In 2001 werd deze naam verandert in Lorraine, Mondial Air Ballons.

Het doel van het evenement is in al de jaren niet veranderd. Het evenement in Lorraine draait niet om het publiek, maar om de ballonpiloten. Van over de gehele wereld komen ballonvaarders elke 2 jaar naar Frankrijk om te genieten van ballonvaren. Met 1187 piloten afkomstig uit 38 landen en enkele honderden ballonnen kan gesteld worden dat het doel wat in 1991 verwoord is, ten volste tot resultaat is gekomen.

Het feit dat zoveel ballonpiloten vanuit zoveel verschillende landen naar Frankrijk komen is voldoende reden om aan te nemen dat het evenement een grote invloed en impact heeft. Het evenement is ook van invloed op de regio. Het dient tegenwoordig als promotie van de streek Lorraine. Het Conseil Regional sponsort daarom ook een groot deel van de onkosten van dit evenement. Uit eigen ervaring is gebleken dat het vinden van onderdak gedurende het evenement lastig is. In een straal van 25 kilometer rondom de plaats waar het evenement gehouden wordt, is elke mogelijkheid tot overnachten gedurende het evenement volgeboekt.

5.3.3. Albuquerque

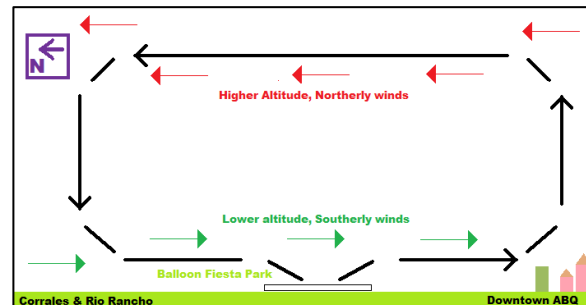
In paragraaf 3.2 is het ballonfiësta in Albuquerque al kort aan de orde geweest. Het Albuquerque International Balloon Fiësta trekt elk jaar rond de 900.000 bezoekers. Dit is het grootste aantal bezoekers op een ballonevenement. Ook het aantal deelnemende ballonnen is er het hoogst: elke dag ruim 700.

In 1972 werd het evenement in Albuquerque voor het eerst gehouden. Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van een lokale radiozender steeg een tiental ballonnen op. Het daaropvolgende jaar werd het eerste wereldkampioenschap ballonvaren tijdens dit evenement gehouden. In 1975 vond voor de tweede keer het wereldkampioenschap plaats in Albuquerque. De wereldkampioenschappen zorgden voor de eerste internationale deelname aan het evenement. Het evenement is vanaf 1972 elk jaar georganiseerd. Eerst in februari, later in oktober vanwege de betere weerscondities. Tot

2000 is het evenement ook steeds groter geworden. Dit zorgde ervoor dat het evenement op verschillende plekken in de stad heeft plaatsgevonden. Dit om voldoende ruimte te geven aan ballonvaarders en publiek. In 2000 waren maar liefst 1019 ballonnen geregistreerd. Vanwege de veiligheid is besloten om vanaf 2001 maximaal 750 ballonnen toe te laten (Air Sports International, 2000).

De ligging van Albuquerque tussen een bergrug en de Rio Grande rivier zorgt voor een unieke situatie. In Albuquerque is vaak sprake van een zogenaamde boxwind. Normaal gesproken start een ballon en landt deze een aantal kilometer verderop. In Albuquerque is het daarentegen mogelijk om terug te komen op het startpunt. Voor ballonvaarders is dit een unieke situatie om mee te maken. In figuur 15 is een visualisatie van deze boxwinden opgenomen. Vanwege deze boxwinden is het evenement extra aantrekkelijk voor het publiek, omdat zij de ballonnen soms meerdere malen over zien komen en niet uit het oog verliezen.

Figuur 15: Boxwinden in Albuquerque

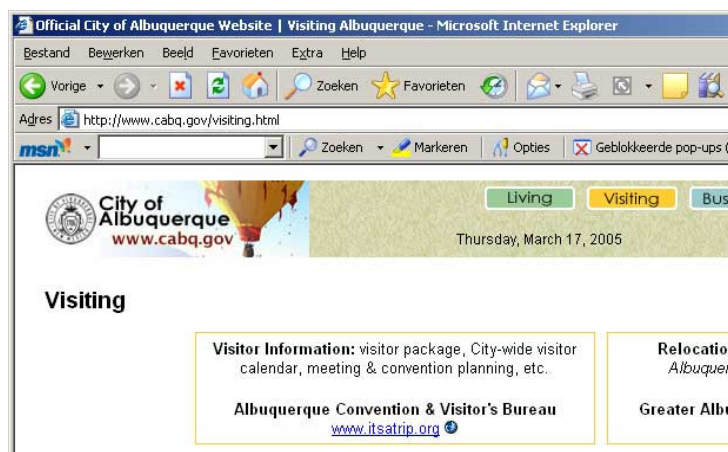

Bron: Wikipedia.org (2008)

Zoals al eerder is aangegeven heeft het balloonfiesta een grote economische impact. Pittsburgh Forward Analytics heeft berekend dat in 2003 het balloonfiesta een impact had van 95 miljoen dollar. De staat New Mexico ontving tevens ongeveer 7 miljoen dollar aan extra belastinginkomsten (New Mexico Business Weekly, 2005).

Net zoals in Joure wordt in Albuquerque de ballon gebruikt als een identity marker. In Albuquerque komt dit nog veel sterker naar voren dan in Joure. In figuur 16 is een schermafbeelding opgenomen van de website van de lokale overheid in Albuquerque. Deze schermafbeelding dateert van 17 maart 2005. De ballon had op dat moment een zeer prominente plaats op de website van de City of Albuquerque.

Figuur: 16: Schermafbeelding website City of Albuquerque

Bron: Website City of Albuquerque, bezocht op 17-03-05

Albuquerque gebruikt het beeld de ballon niet alleen in de stadspromotie. De luchtballon is in 2005 zelfs uitgeroepen tot het officiële luchtvaartuig van de staat New Mexico. Senate Bill 13 maakte dit mogelijk. Als motivatie wordt gegeven: "The image of a hot air balloon, with the Sandia Mountains or Red Rock State Park in the background, is

what most people around the world identify with New Mexico. This also makes sense as we ramp up our efforts to boost tourism in New Mexico" (State of New Mexico, 2005). De beeldvorming met ballonnen wordt, zoals in de inleiding ook al aangegeven, bij het museum in Olot gebruikt voor positieve imagovorming.

5.4 Conclusie

Het antwoord op de deelvraag "*Hebben ballonevenementen betekenis voor de plaats of regio, en op welke manier?*" is duidelijk. Ballonevenementen hebben betekenis voor de plaats of regio. Bij grote evenementen is de betekenis groter dan bij de kleinere. Evenementen zorgen in het algemeen voor aandacht van mensen voor een bepaalde plaats. Bezoekers gaan naar de plaats waar het evenement gehouden wordt. Er wordt tevens een beeld gevormd bij een plaats of over een bepaald gebied. Daarbij wordt er veel over ballonevenementen in de media bericht. Ballonen doen het goed op foto's. Met name de grote ballonevenementen hebben daarbij een duidelijke economische betekenis.

Hoofdstuk 6: Conclusie

6.1 Inleiding

In het laatste hoofdstuk van dit onderzoek wordt gekeken naar de resultaten van dit onderzoek en zal een passend antwoord gegeven worden op de onderzoeksvraag: *Wat zijn de belangrijkste plaatsbepalende factoren voor ballonevenementen in West-Europa?* In de hoofdstukken 4 en 5 zijn de deelvragen reeds beantwoord. Aan het eind van dit onderzoek is er nog een aantal korte aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

6.2 Resultaat

Onderzoek naar ballonevenementen is nieuw. Vanwege het gebrek aan theoretisch materiaal en data is het verzamelen en categoriseren van gegevens tot een doel van onderzoek geworden. Het eerste resultaat van dit onderzoek is daarom het gecategoriseerde databestand ('Dataset Evenementen') met daarin de ballonevenementen in West-Europa. Het resultaat van deze dataverzameling is terug te vinden in bijlage 1. In deze dataset zijn de gegevens van 175 evenementen opgenomen. In tabel 15 is een korte samenvatting te vinden. Er zijn veel meer heteluchtballonevenementen dan gasballonevenementen. Dit verschil komt door de complexiteit van het gasballonvaren, de veiligheid en kosten rondom de vulling van gasballonnen ten opzichte van heteluchtballonnen. Tevens zijn er aanzienlijk meer meerdaagse evenementen dan eendaagse evenementen. De gemiddelde duur van een ballonevenement is 3,9 dagen.

Tabel 15: Kernuitkomsten 'Dataset Evenementen'

Totaal aantal evenementen	175
Gemiddeld aantal deelnemende ballonnen:	31
Aantal meerdaagse evenementen:	153
Aantal eendaagse evenementen:	22
Gemiddelde duur (in aantal dagen):	3,9
Gemiddeld aantal keren georganiseerd	11,6
Aantal wedstrijden:	53

In paragraaf 4.2 zijn de diverse doelen van ballonevenementen beschreven: vermaak van publiek, de mogelijkheid tot maken van een ballonvaart voor passagiers, het vermaak van piloten en crew, het trekken van toeristen en het houden van een wedstrijd.

De plaatsbepalende factoren voor ballonevenementen zijn in hoofdstuk 4 al kort aan de orde gekomen. In tabel 16 is het antwoord op de hoofdvraag: '*Wat zijn de belangrijkste plaatsbepalende factoren voor ballonevenementen in West-Europa?*' schematisch weergegeven. De factoren zoals het organiseren van een ballonevenement ter gelegenheid van een jubileum zijn hierin niet opgenomen, dit omdat het ballonevenement niet de plaatsbepalende factor is, maar bijvoorbeeld een jubileum of feest.

Tabel 16: Plaatsbepalende factoren

Factor	Voorbeeld
Het weer/ klimaat	de kans op slecht weer
Terreinomstandigheden	steile bergen, smalle dalen, bossen of moeras
Omgeving	bebouwing, meren en zee
Aanwezigheid externe 'storende' factoren	internationaal vliegveld of militair oefenterrein

6.3 Overwegingen voor vervolgonderzoek

Vervolgonderzoek zou gericht kunnen worden op de betekenis van evenementen in het algemeen. In dit onderzoek lag de focus met name op de aanbodkant van evenementen, gericht op de vraag: Welke evenementen zijn er en waar worden ze gehouden? De waarom-vraag, dus beredeneerd vanuit de bezoeker, is een vraag waar een afzonderlijk onderzoek aan gewijd zou kunnen worden. De vraag waarom mensen wel of niet naar evenementen gaan is een onderzoeksvraag die in het licht van de culturele geografie waardevol zou kunnen zijn.

Binnen de (culturele) geografie wordt vaak gesproken over het begrip betekenis. Bij dit onderzoek kwam naar voren dat het begrip betekenis een begrip is waarover veel verschillende opvattingen zijn. Een oriënterend onderzoek naar verschillende betekenissen zou het overwegen waard zijn.

Literatuurlijst

Literatuur

- Barneveldse Krant (1998) *Ballonfiëstakrant*, bijlage bij de Barneveldse Krant
- Ballonfeestkrant (1989, 1990, 1991, 1995) *Ballonfeestkrant Joure*
- Boost, R. (1983), *Met de wind mee*, Haarlem: Gottmer BV
- Buron-Pilâtre (1991), *Lorraine 1991*, Courcelles-Chaussy: Pilâtre-de-Rozier.
- Centraal Bureau voor de Statistiek en Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (2007) *Toerisme en recreatie in cijfers 2007*, <http://www.holland.com/files/corporate/cijfers2007.pdf>
- Crisis Onderzoek Team (2000), *Sail 2000*, Leiden: Universiteit Leiden en Alphen aan de Rijn: Samsom
- Dittmar, C. & Nairz, W. (1997) *Compleet Handboek ballonvaren*, Oosterhout: Deltas
- Fuld, E. (1948) *Van Icarus tot Zeppelin*, Amsterdam: Strengholt
- Groote, P. de (1999) *Panorama op toerisme: handboek toerisme management in een internationaal perspectief*, Leuven: Garant
- Hall, C.M. & Page, S.J. (1999) *The Geography of Tourism and Recreation*, Londen: Routledge
- Heuvel, C. van den (2002) *Ballonnen, sneeuw en schnitzels* in *Ballonstof*, voorjaar 2002
- Ilbery, B.W. (1998) *The Geography Of Rural Change*, Londen: Prentice Hall
- Matla, D (2004) *Recreatie in Hulpverleningsland*, <http://hbo-kennisbank.uvt.nl/>
- Inspectie Verkeer en Waterstaat (2004) *Regeling Luchtvaartvertoningen*, vastgesteld op 19 januari 2004
- Mommaas, H. et al. (2000) *De vrijetijdsindustrie in stad en land : een studie naar de markt van belevenissen*, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Den Haag: SDU uitgevers
- Mommaas, H. (2003) *Vrije tijd in een tijdperk van overvloed*, Tilburg: Universiteit van Tilburg
- Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (2003) *Evenementen belangrijk voor (inter)nationaal toerisme*. Persbericht 13-05-03
- Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (2007) *Lekker weg in eigen land, evenementenoverzicht*, <http://www.holland.com/nl>
- Nederlands Research Instituut voor Recreatie en Toerisme (1989) *Evenementen: de moeite meer dan waard!*, Breda: NRIT
- Sociaal en Cultureel Planbureau (1992) *Sociaal en cultureel rapport 1992*, Rijswijk: Sociaal en Cultureel Planbureau
- Spierts, M. (red.) (2000) *Werkboek CMV'ers in actie. Activering en animatie als werkstrategieën*, Amsterdam: Hogeschool Amsterdam.
- Turco, D.M. & Yu, Y. (2000) *Issues in Tourism Event Economic Impact Studies: The Case of the Albuquerque International Balloon Fiesta*, *Current Issues in Tourism* 3 (2) p.138-149
- Veal, A.J. (1992) *Research Methods for Leisure and Tourism, A practical guide*, Londen: Pitman Publishing
- Weekkrant, de (2008) *BMV ziet kansen voor Ei-ballon*, Vesta Media Services B.V., 16 april 2008

Websites

AIBF (2007), *2007 Balloon Fiesta Final Statistics* <http://www.balloonfiesta.com>, laatst bezocht op 19 december 2007

Air Sports International (2000), <http://airsports.fai.org>, laatst bezocht in maart 2008

Associació la Garrotxa Terra d'Acolliment Turístic (2007) <http://www.turismegarrotxa.com>, bezocht op 30 oktober 2007

Centraal Bureau voor de Statistiek (2007) <http://www.cbs.nl>, laatst bezocht op 18 december 2007

Dehandschutter, W (2007), *Sint-Niklaas Ballonstad*, Het Laatste Nieuws: <http://www.nieuwsblad.be/index.html>, laatst bezocht op 14 december 2007

Dutch Balloon Register (2007) *Aantal Nederlandse Ballonnen*, www.ballonregister.nl laatst bezocht op 4 december 2007

EASA (2007) *Europees agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart*, <http://easa.europa.eu>, laatst bezocht in januari 2008

Fédération Aéronautique Internationale (2007), <http://www.fai.org/ballooning/>, Laatst bezocht op 13 december 2007

KNMI (2008) *Mistral*, <http://www.knmi.nl>. bezocht op 15 februari 2008

KNVvL afd. Ballonvaren (2007) *Afdelingshandboek*, <http://www.knvvballonvaren.info> laatst bezocht op: 8 november 2007

National Air and Space Museum, Smithsonian Institution (2007) *First passengers in the air*. <http://www.centennialofflight.gov>

New Mexico Business Weekly (2005) *Senate bill limits liability during Balloon Fiesta*, <http://www.bizjournals.com/albuquerque/stories/2005/03/14/daily4.html>

RE/MAX (2008)
<http://www.remax.com/>

State of New Mexico (2005) http://www.governor.state.nm.us/press/2005/march/030505_1.pdf

Software

Google Earth – te downloaden via: <http://earth.google.com/intl/nl/>

Bijlage 1: Dataset Evenementen

Nr.	Data	Editie	Aantal dagen	Helhelucht	Gas	Eendaags	Meerdaags	Aantal ballons	Wedstrijd	Naam	Plaats	Land
1	05.01 - 07.01	19	3	1			1	35	1	Raduno dell'Epifania	Mondovi	ITA
2	06.01	12	1	1		1		50		Dreikönigstreffen	Kißlegg	DLD
3	06.01 - 07.01	7	2	1			1	25		König-Ludwig-Montgolfiade	Eisenberg	DLD
4	06.01 - 14.01	14	9	1			1	40	1	14. Dachstein Alpentrophy der Ballonfahrt	Gosau	OOS
5	06.01 - 14.01	6	9	1			1	20		Oberstdorfer Ballonfestival 2007	Obertsdorf	DLD
6	07.01 - 21.01	5	15	1			1	30	1	5. Dolomiti Balloonfestival	Toblach/Dobbiaco	ITA
7	11.01 - 13.01	4	3	1			1			WinterRaid	Klosters	ZWI
8	13.01 - 19.01	14	7	1			1	35		14. Int. Ballon-Winterzauber	St.Johann	OOS
9	13.01 - 20.01	3	8	1			1	13	1	3.Thüringer Wald Weitfahrt für Heißluftballone	Suhl	DLD
10	13.01 - 20.01	12	8	1			1	25		12. Internationales Ballonfestival im Tannheimer Tal	Tannheim	OOS
11	13.01 - 20.01	14	8	1			1	30		14. Fire & Snow 2007	Mauterndorf	OOS
12	13.01 - 20.01	27	8	1			1	40		28. Internationale GRIZZLY GAS Heißluftballonwoche 2007	Filzmoos	OOS
13	20.01 - 27.01	1	8	1			1	40		Warsteiner Wintermontgolfiade 2007	Sonthofen/Allgäu	DLD
14	20.01 - 27.01	19	8	1			1	25		Ballonwoche Inzell	Inzell	DLD
15	20.01 - 27.01	13	8	1			1	10		13. Filzmooser Ballonwoche	Filzmoos	OOS
16	20.01 - 27.01	29	8	1			1	95		29ème Festival International de Ballons à Château-d'Oex	Château-d'Oex	ZWI
17	20.01 - 27.01	10	8	1			1	25		Internationales Ballonfestival in Bad Kleinkirchheim	Bad Kleinkirchheim	OOS
18	24.01 - 28.01	7	5	1			1	20		7. Tegernseer Tal Montgolfiade	Tegernsee	OOS
19	27.01 - 03.02	6	8		1		1	25		Kaiserwinkl Alpin-Ballooning	Walchsee	OOS
20	28.01 - 03.02	17	7	1			1	15		Internationale Alpine Ballonwoche Arosa	Arosa	ZWI
21	02.02 - 11.02	1	10	1			1	20		1. Internationale Wintermontgolfiade am Wiesensee	Wiesensee	DLD
22	04.02 - 10.02	15	7	1			1		1	Swiss alpine balloon challenge	Gstaad	ZWI
23	10.02 - 18.02	6	9	1			1	20		S. Valentino International Hot Air Balloon Meeting	Carpinetti	ITA
24	14.02 - 18.02	4	5	1			1	20		4th Aosta Balloon Festival	Aosta	ITA
25	23.02 - 24.02	11	2		1		1	15	1	11. Winterwettfahrt für Gasballone	Burgkirchen a.d. Alz	DLD
26	25.02	5	1	1		1		22	1	Franken Balloncup	Nurnberg	DLD
27	03.03		1	1		1		5	1	One Day Fly (Olen)	Olen	BEL
28	09.03 - 10.03	10	2		1		1	7	1	Linde-wasen-cup	Stuttgart	DLD
29	09.03 - 12.03	5	4	1			1	15		5ème Rassemblement Du Haut-Allier	Brioude	FRA
30	17.03 - 18.03	3	2	1			1	15	1	Exel Cup	Exel	NLD

Nr.	Data								Naam	Plaats	Land
		Editie	Aantal dagen	Hetelucht	Gas	Eendaags	Meerdaags	Aantal ballons			
31	17.03 - 18.03	24	2	1			1	20	Jeux Aériens Des Saisies	Les Saisies	FRA
32	26.03 - 01.04	2	5	1			1	60	Emmertaler Ballonwoche	Affoltern	ZWI
33	30.03 - 01.04		2	1			1	20	Des Ballons Et Des Bulles	Maily Champagne	FRA
34	06.04 - 08.04	14	3	1			1	22	Hessekabb	Ronneburg	DLD
35	06.04 - 09.04	13	4		1		1	15	13. NRW Gasballon-Landesmeisterschaft	Gladbeck	DLD
36	20.04 - 22.04	8	3	1			1	10	Meeting di Primavera	Castiglion del Lago	ITA
37	27.04 - 01.05	5	5	1			1	50	Eglofer Feuerzauber	Allgäu	DLD
38	27.04 - 01.05	8	5	1			1	25	'8 Eme Montgolfiades Du Beaujolais'	Belleville sur Saône	FRA
39	27.04 - 01.05	25	5	1			1	20	Coloriamo i cieli, Meeting internazionale di aquiloni e mongolfiere	Castiglione del Lago	ITA
40	27.04 - 01.05	9	5	1			1	20	9. Sonnenbühl-Cup	Sonnenbühl	DLD
41	28.04 - 29.04	9	2	1			1	65	Ballonhappening Waregem	Waregem	BEL
42	28.04 - 30.04	16	3		1		1	15	16. Richard-Schütze-Wettfahrt für Gasballone "European Challenge"	Bitterfeld	DLD
43	28.04 - 01.05	4	4	1			1	18	4.Deutsche Juniorenmeisterschaft,	Flugplatz Gera-Leumnit	DLD
44	28.04 - 01.05	3	4	1			1	15	3a edizione di "Montoro in volo",	Montoro Inferiore	ITA
45	29.04	2	1	1		1		10	Ballonglügen mit Musik, frühlingfestes Stuttgart	Stuttgart	DLD
46	30.04		1	1		1		40	Neu Ulmer Ballontreffen	Neu Ulm	DLD
47	30.04	4	1	1		1		5	Betuwe Totaal Ballonnenfestival	Opheusden	NLD
48	30.04	9	1	1		1		28	Ballonfiesta Waddinxveen	Waddinxveen	NLD
49	04.05 - 06.05	1	3	1			1	20	Fête des ballons a Balleroy	Balleroy	FRA
50	11.05 - 13.05	1	3	1			1	20	1. Ballontreffen am Messeplatz A1	Osnabruck	DLD
51	11.05 - 13.05	19	3	1			1	20	19èmes Montgolfiades Centrale Lille	Villeneuve d'Ascq	FRA
52	11.05 - 13.05	3	3	1			1	10	3er Chemnitzer Ballonfest	Chemnitz	DLD
53	13.05	3	1	1		1		10	3. Heissluftballon-Nachtfahrt	Gladbeck	DLD
54	16.05 - 20.05	16	5	1			1	23	Nö-Landesmeisterschaft in Heissluftballonfahren	Wieselburg/Erlauf	OOS
55	16.05 - 20.05	8	5		1		1	15	Deutsche Meisterschaft im Gasballon	Bitterfeld	DLD
56	16.05 - 20.05	29	5	1			1	20	Nederlands/Belgisch Kampioenschap Ballonvaren	Wezuperbrug	NLD
57	17.05 - 20.05	27	4	1			1	25	27. Intern. Ballonfahrer-treffen am Bostalsee	Bostalsee	DLD
58	17.05 - 20.05	1	4	1			1	30	Ballontage Alpenrheintal	Heerbrugg	ZWI
59	17.05 - 20.05		4	1			1	15	Ballooning bis zur Erschöpfung	Sulmtal Kitzeck	OOS
60	18.05 - 20.05	3	3	1			1	17	3 Nordbadische Montgolfiade in Sinsheim	Sinsheim	DLD
61	25.05 - 28.05	21	4	1			1	50	Festival De Montgolfières De Chalon' sur Saône et de la côte Chalonnaise	Chalon	FRA
62	25.05 - 28.05	6	4	1			1	25	6e Montgolfiades d'Yvetot	Yvetot	FRA
63	26.05 - 28.05		3	1			1	20	Flugplatzfest am Luftsportzentrum Oerlinghausen / EDLO	Oerlinghausen	DLD

Nr.	Data	Editie	Aantal dagen	Hetelucht	Gas	Eendaags	Meerdaags	Aantal ballons	Wedstrijd	Naam	Plaats	Land
64	27.05	1	1	1		1		30		Ballonfiesta Groningen	Groningen	NLD
65	27.05	2	1	1		1		10		Ballonmeeting Chaudfontaine	Chaudfontaine	BEL
66	31.05 - 03.06		4	1			1	23	1	Hessische Meisterschaft 2007	Gladenbach	DLD
67	31.05 - 03.06	2	5	1			1	20		Ballonnenparade Tilburg	Tilburg	NLD
68	01.06 - 03.06	14	3	1			1	20		Montgolfiades De L'ensib 2007'	Dogneville	FRA
69	01.06 - 03.06		3	1			1	30		Annonay Montgolfieres 2007	Annonay	FRA
70	01.06 - 03.06		3	1			1			Montgolfiades de Cormicy	Cormicy	FRA
71	02.06	5	1	1		1		5		Ballonnen boven oeken	Oeken	NLD
72	02.06 - 03.06		2	1			1	30		Montgolfiades Des Flandres (Haze Aero Show)	Hazebrouck	FRA
73	02.06 - 03.06	1	2	1		1			1	1. Reichshofer Nacht-Wettfahrt	Reichshof	DLD
74	03.06 - 10.06	15	8	1			1	25		Trophée François 1er	Chambord	FRA
75	07.06 - 09.06	3	3	1			1	30		Limburgse Ballondagen 2007	Landgraaf	NLD
76	08.06 - 10.06	3	3	1			1	10		3e Montgolfiades De St Germain Du Bois	St Germain du Bois	FRA
77	09.06 - 10.06	2	2	1			1			Manifestation de Pont Audemer	Pont Audemer	FRA
78	09.06 - 10.06	2	2	1			1	15		2e Montgolfiades International du Roannais	Roanne	FRA
79	15.06 - 17.06	6	3	1			1			6. Pohlheimer Ballonfahrer Meeting	Pohlheim	DLD
80	15.06 - 17.06	5	3	1			1	20	1	5e Trophée des Jeunes Brûleurs	Quintenas	FRA
81	15.06	9	1	1		1		20		Fasna Ballonfeest Vaassen	Vaassen	NLD
82	15.06	1	1			1		10	1	1. Marler Freundschaftswettfahrt 2007 für Gasballone	Marl	DLD
83	16.06	2	1	1		1		15		Tiel de lucht in	Tiel	NLD
84	16.06 - 24.06	1	9	1			1	30		1. Internationale Balloon Sail Kieler Woche 2007	Kiel	DLD
85	21.06 - 23.06	14	3	1			1	35		Warsteiner Ballonfiesta Overijssel	Zwolle	NLD
86	22.06	3	1	1		1		15		Hannberger Ballonfestival	Hannberg	DLD
87	22.06 - 24.06	17	3	1			1	22		17e Gemerts Ballonfestijn	Gemert	NLD
88	22.06 - 24.06	1	3	1			1	7		Raduno di Eraclea	Eraclea	ITA
89	23.06 - 24.06	17	2	1			1	15		17èmes Montgolfiades D'Andrezieux	Andrezieux	FRA
90	28.06 - 30.06	16	3	1			1	35		Hardenberg Ballonfestival	Hardenberg	NLD
91	29.06 - 01.07	13	3	1			1	35		13. Heissluftballon-Freundschaftstreffen	Eitorf/Sieg	DLD
92	29.06 - 01.07		3	1			1	19		Ballons En Val De Lesse	Han-sur-Lesse	BEL
93	29.06 - 01.07	4	3	1			1	35	1	4e Challenge Inter Enterprises Dole 2007	Dole	FRA
94	29.06 - 01.07		3	1			1	35		Fête De L'air en Quercy	Aerodrome Cahors Lalbenque	FRA
95	29.06 - 01.07	23	3	1			1	20	1	23. Königsbrunner Heißluftballonwettfahrt - LEW Ballon Cup	Königsbrunn	DLD
96	30.06 - 01.07	3	2	1			1	20		Festival De L'Air	Aerodrome de Bondues	FRA

Nr.	Data								Naam	Plaats	Land	
		Editie	Aantal dagen	Hetelucht	Gas	Eendaags	Meerdaags	Aantal ballons				Wedstrijd
97	05.07 - 08.07	7	4	1			1	20	7e Montgolfiades des Aravis	Le Grand Bornand	FRA	
98	06.07 - 08.07		3	1			1	15	Flugtage am Salzgittersee	Salzgitter	DLD	
99	06.07 - 08.07		3	1			1	15	Icare 2007	Briey	FRA	
100	06.07 - 08.07	18	3	1			1	20	18ème Montgolfiades Inter-entreprises De Valenciennes	Valenciennes Prouvy	FRA	
101	06.07 - 08.07	2	3	1			1	29	1	International Held Trophy	Appenzell	ZWI
102	06.07 - 08.07		3	1			1		Meeting du Mémorial de Caen	Caen la mer	FRA	
103	07.07 - 08.07	4	2	1			1	23	4e Zwijndrechtse ballonmeeting	Zwijndrecht	BEL	
104	07.07 - 09.07	14	3	1			1	16	1	14. Thüringer Montgolfiade	Heldburg	DLD
105	11.07 - 15.07	15	5	1			1	25	'15ème Festival Montgolfière Country-Music'	Mirande	FRA	
106	12.07 - 15.07	4	4	1			1	35	Eindhoven ballooning 2007	Eindhoven	NLD	
107	12.07 - 15.07	3	4	1			1	15	3e Festival Enogastronomico in Mongolfiera	Montemerano	ITA	
108	14.07 - 15.07		3	1			1		Lac de Vassivieres	Lac de Vassivières	FRA	
109	17.07		1	1		1		25	Vierdaagse Nijmegen	Nijmegen	NLD	
110	20.07 - 22.07	11	3	1			1	46	Ballonmeeting Olen	Olen	BEL	
111	20.07 - 22.07	3	3	1			1	15	3. Bäder Montgolfiade	Bad Bocklet	DLD	
112	20.07 - 22.07	7	3	1			1	20	7. Berlin Brandenburgisches Ballontreffen	Berlijn	DLD	
113	21.07 - 22.07		2	1			1	12	Fête De La Montgolfiere	Audaux	FRA	
114	24.07		1	1		1		25	Boerenballondag Joure	Joure	NLD	
115	25.07 - 29.07	22	5	1			1	35	Friese Ballonfeesten Joure	Joure	NLD	
116	25.07 - 29.07	14	5	1			1	125	13. Saxonia International Balloon Fiesta	Leipzig	DLD	
117	25.07 - 29.07	12	5	1			1	40	1	World Balloon Trophy	Echternach	LUX
118	27.07 - 29.07	7	3	1			1		7ème Montgolfiade De Paladru	Lac de paladru	FRA	
119	27.07 - 29.07		3	1			1	10	Ballone am Meer	Bremerhaven	DLD	
120	27.07 - 05.08	10	10	1	1		1	300	1	Lorraine 2007 - Mondial Air Ballons	Chambley	FRA
121	28.07 - 29.07	22	2	1			1	105	Meetjeslandse Ballonmeeting	Eeklo	BEL	
122	02.08 - 04.08	22	3	1			1	35	Breda Ballonfiesta	Breda	NLD	
123	02.08 - 05.08	9	4	1			1	55	Int. Montgolfiade / Luftschiffparade	Borken	DLD	
124	02.08 - 05.08	14	4	1			1	70	1	14è Coupe d'Europe de Montgolfières	Mainfonds	FRA
125	05.08 - 10.08	9	6		1		1	10	1	9. Internationale Bitterfelder Gasballonwoche	Bitterfeld	DLD
126	09.08 - 12.08		4	1			1		1	Challenge Alfi Feltes & 2007 Luxembourg Open National Championships	Larochette	LUX
127	10.08 - 12.08	10	3	1			1	25	10. Ballonfestival in Bad Steben	Bad Steben	DLD	
128	10.08 - 12.08	7	3	1			1	60	Ballon Fiesta 2007 auf der Bielefelder Radrennbahn	Bielefeld	DLD	
129	11.08 - 12.08	12	2		1		1	13	1	12. Linde-Cup für Gasballone	Bitterfeld	DLD

Nr.	Data								Naam	Plaats	Land		
		Editie	Aantal dagen	Helhelucht	Gas	Eendaags	Meerdaags	Aantal ballons				Wedstrijd	
130	11.08 - 16.06	33	6	1				1	50	1	Championat de France	Saint-Yriex (Haute-Vienne)	FRA
131	17.08 - 25.08	15	9	1	1			1	100	1	15th FAI European Hot Air Balloon Championship	Magdeburg	DLD
132	18.08	4	1	1		1			20		Toeternietoe Ballonnenfestival	Mill	NLD
133	19.08 - 01.09	46	13	1	1			1	10		Hochalpinewochen	Kandersteg	ZWI
134	22.08 - 25.08	17	4	1				1	35		Twente Ballooning	Oldenzaal	NLD
135	22.08 - 25.08	24	4	1				1	35		Ballonfiesta Barneveld	Barneveld	NLD
136	23.08 - 26.08	37	4	1				1	60		37. Montgolfiade am Aasee in Münster	Münster	DLD
137	24.08 - 26.08	13	3	1				1	25		13. Ballon-Festival in Kevelaer	Kevelaer / Xanten	DLD
138	25.08 - 26.08	2	2	1				1			Meeting Oudenaarde	Oudenaarde	BEL
139	31.08 - 02.09		3	1				1	25	1	Internationales Ballonfestival um den Leonhard-Weiss-Cup	Göppingen	DLD
140	31.08 - 02.09	4	3	1				1		1	Sportballonfahrtreffen in Bienenbüttel	Bienenbüttel	DLD
141	31.08 - 02.09	16	3	1				1	11	1	16. Niederbayerische Heißluftballon-Wettfahrt	Landschut	DLD
142	31.08 - 02.09	4	3	1				1	52		4. Mosel Ballon Fiesta	Trier	DLD
143	31.08 - 02.09	60	3	1	1			1	65		Ballon 2007 / Ballonfeesten	Sint-Niklaas	BEL
144	31.08 - 02.09		3	1				1	100		Belfort	Belfort	FRA
145	31.08 - 02.09	5	3	1				1	50		5. Internationales Bad Dürrheimer Ballon-Festival	Bad Dürrhein	DLD
146	31.08 - 02.09	4	3	1				1			Festival de Pyrotechnie	Lectoure	FRA
147	31.08 - 09.09	17	10	1	1			1	300	1	WIM 17. Warsteiner internationale Montgolfiade,	Warstein	DLD
148	05.09 - 09.09	20	5	1				1	14	1	20° Campionato Italiano	Terni	ITA
149	08.09 - 09.09	1	2	1				1	25		Univeest Emmen	Emmen	NLD
150	08.09 - 09.09	7	2	1				1			7. Heißluftballon-Veranstaltung	Gruibingen	DLD
151	08.09 - 09.09	8	2	1				1		1	8è Trophée PRIMAGAZ de Forges	Forges	FRA
152	13.09 - 22.09	51	9		1			1	15	1	51. Gordon Bennett	Brussel	BEL
153	14.09 - 15.09	30	2		1			1	13	1	30. Herbstwettfahrt für Gasballone	Burgkirchen	DLD
154	14.09 - 16.09	7	3	1	1			1	20		7. Moerser Freiballonfestival am Niederrhein	Moers	DLD
155	14.09 - 16.09	12	3	1				1	35	1	12ème Challenge Vitogaz	Arc et Senans	FRA
156	14.09 - 22.09	18	9	1				1	30	1	Internationaler Tirol Balloncup	Kirchberg	OOS
157	15.09 - 21.09	20	7	1				1	40	1	20. Primagaz Heißluftballonwoche	Schielleiten	OOS
158	15.09 - 23.09	1	9	1				1	35	1	OMV Challenge und Pre-Worlds 07 mit österreichischer Staatsmeisterschaft	Hofkirchen	OOS
159	20.09 - 23.09	4	4	1				1	25		4. Internationale Ballontage	Toggenburg	ZWI
160	21.09 - 23.09	34	4	1				1		1	Coupe Icare	Lumbin - St Hilaire du Touvet	FRA
161	22.09	6	1	1		1			8	1	One Day Fly	Buren	NLD
162	22.09 - 24.09		3	1				1	35		Ferrara Balloon Festival	Ferrara	ITA

Nr.	Data	Editie	Aantal dagen	Hetelucht	Gas	Eendaags	Meerdaags	Aantal ballons	Wedstrijd	Naam	Plaats	Land	
163	28.09 - 30.09	29	3	1			1	15		29. Süddeutsche Heissluftballonwettfahrt	Altötting	DLD	
164	28.09 - 01.10		3	1				1	25	'Envolades Bourbonnaises'	Toulon sur Allier	FRA	
165	30.09	23	1	1		1			25	Montgolfiades de Rocamadour	Rocamadour	FRA	
166	03.10		1	1		1		11	1	Volksfest-Wettfahrt	Stuttgart	DLD	
167	03.10 - 08.10	21	6	1			1		30	21° Raduno di Fragneto Monforte	Fragneto Mongorte	ITA	
168	05.10 - 07.10	22	3	1			1		65	22. Internationales Brigachtaler Modellballon-Treffen	Brigachtal	DLD	
169	06.10 - 07.10		2	1			1		10	Les Ballons Hauts	Castelnau-Montratier	FRA	
170	06.10 - 08.10	10	3	1			1			10° Raduno Internazionale Città di Parma	Parma	ITA	
171	12.10 - 14.10	1	3	1	1		1		20	1. Gladbecker Ballonoktoberfest	Gladbeck	DLD	
172	12.10 - 14.10	24	3	1			1		25	Impossible Dream Pilot Meet	Vencimont	BEL	
173	13.10 - 14.10	13	2	1			1		20	Cervolix	Clermont-Ferrand	FRA	
174	09.11 - 11.11	25	3	1			1		40	Fête De La Montgolfière	Le Puy en Velay	FRA	
175	10.11 - 11.11		2	1			1		10	1	Challenge	Houthalen	BEL

Bijlage 2: Dataset Enquête

Evenement nummer	Naam evenement	Land	Plaats	van	tot	editie	Ballonnen	Competitie	Speciaal voor competitie	Eerste organisator
115	Friese Ballonfeesten	Nederland	Joure	25-jul	29-jul	22	35	Yes	No	de vleckes
171	1. Gladbecker Ballonoktoberfest	Germany	Gladbeck	12-okt	14-okt	1	20	Yes	No	
71	Ballonnen boven Oeken	Nederland	Oeken	2-jun		5	5	No		Marion Verhaaf
137	Ballon-Festival in Kevelaer	Germany	Kevelaer	24-aug	26-aug	13	16	No		Goeffrey & Sylvia Beckwith
18	Tegernseer Tal Montgolfiade	Germany	Tegernsee	23-jan	27-jan	7	50	No		Tourist-Information
96	festival de l'air	france	bondues	28-jan	29-jan		16	No		SIGAL
16	Festival international de ballons	Switzerland	Château-d'Oex	19-jan	27-jan	29	115	Yes	Yes	Charles-André Ramseier
142	Mosel Ballon Fiesta 2007	Germany	Föhren (Trier)	31-aug	2-sep		52	Yes	No	Schroeder fire balloons
121	AVS Balloonmeeting - stad Eeklo	Belgium	Eeklo	25-jul	27-jul	22	85	Yes	Yes	
6	Dolomiti Balloonfestival	Italy	Dobbiaco	5-jan	13-jan	5	38	Yes	No	Strobl Alexander
48	Ballonfestival Waddinxveen	Nederland	Waddinxveen	30-apr		10	26	No		
75	Limburgse ballondagen	Netherlands	Landgraaf	7-jul	9-jul	3	35	No		Marrie and Hans
41	Ballonhappening Waregem	Belgium	Waregem	27-apr	28-apr	9	64	Yes	No	Gino Ciers
92	Ballons en Val de Lesse	Belgium	Han-sur-Lesse	29-jun	1-jul	2	15	No		Charles Gourmet
35	13. NRW Gasballon-Landesmeisterschaft	Germany	Gladbeck	6-apr	9-apr	13	23	Yes	Yes	Wilhelm Eimers - German Aero Club
84	Balloon Sail	Germany	Kiel	15-jun	24-jun	1	44	No		Oeding / Laloï
159	Internationale Ballontage Toggenburg	Switzerland	Toggenburg				25	No		André Meyer
104	Thüringer Montgolfiade	Germany	Heldburg	6-jul	8-jul	14	30	Yes	Yes	Ballonsportclub Thüringen (BSC)
1	Raduno internazionale dell'Epifania	Italy	Mondovi	5-jan	7-jan	19	38	Yes	No	Giovanni "John" Aimò
93	Montgolfiades de Dole	France	Dole	28-jun	1-jul	5	40	Yes	Yes	Olivier CUENOT
132	parkfeest mill	nederland	mill	18-aug			24	No	No	
113	fete de la montgolfiere	france	audaux	20-jul	21-jul	17	12	No	No	mr Leprat maier

Evenement nummer	Dit is een	Eerste jaar	Huidige organisator	Dit is een
115	a group of friends	1986	stichting Friese Ballonfeesten	Other
171	a individual	2007		a individual
71	a individual	2003	same person	a individual
137	a individual	1995	Geoffrey & Sylvia Beckwith	a individual
18	a individual	2000		The community council
96	Other	2005		Other
16	Other	1979	Patrick Girardet, Associaiton President	a Festival Organizing company
142	a individual	2004	Schroeder fire balloons	a individual
121	a group of friends	1986	Meetjeslandse Balloonmeeting vzw	a individual
6	a individual	2001	Strobl Alexander	a individual
48	a individual	1986	www.snfw.nl	a foundation
75	a group of friends	2002	stg limburgse ballondagen	a foundation
41	a Festival Organizing company	1999	Gino Ciers	a Festival Organizing company
92	a individual	2006	Charles Gourmet	a individual
35	a foundation	1993	Wilhelm Eimers - German Aero Club	a individual
84	a group of friends	2007	Oeding/Laloi	a Festival Organizing company
159	a individual	2004	Ballonclub Toggenburg	a foundation
104	a group of friends	1994	BSC	a group of friends
1	a individual	1988	Aero club mongolfiere di mondovi	Other
93	a individual	2003	Olivier CUENOT	a individual
132	a group of friends	2005		a group of friends
113	The community council	1991	mr Martinez jo	a foundation

Evenement nummer	Waarom wordt t evenement gehouden? (toen)	Waarom wordt t evenement gehouden? (nu)	Ballons t belangrijkste deel?	Hebben bezoekers toegang	Hoeveel bezoekers	Moet men betalen?	Prijs Volwassenen
115	ter promotie van Joure	ter promotie van Joure/Friesland	Yes	Yes	23000	Yes	3,50 euro
171						No	
71	Soccerclub existed 75 years	because I always have passengers for next years	Yes	Yes	1000	No	
137	just for fun	just for fun	Yes	Yes	12000	No	
18	marketing for the region	marketing for the region	No	Yes	15000	No	
96			No		10000	No	
16	To bring people to Château-d'Oex during a quite time of the year	same purpose	Yes	Yes	50000	Yes	CHF 8.-
142	FUN	FUN	Yes	Yes	5000	No	
121	just for fun, to meet other balloonpilots from dif.countries	as an event	Yes	Yes	55000	No	
6	Tourismus	Tourismus	No	Yes	7000	No	
48	fun	fun	Yes	Yes	800	No	
75	entertainment to the public	entertainment to the public	Yes	Yes	1764	Yes	3,50 euro
41	promotion balloon sport	promotion ballooning	Yes	Yes	6500	No	
92	?	?	No	Yes	300	No	
35	best gaspilot in the federal state NRW	best gaspilot in the federal state NRW	Yes	Yes		No	
84	for fun	for fun	Yes	Yes	30000	No	
159	love to the balloon sport	same reason	Yes	Yes		No	
104	Fun and Competition	More Fun and more comp.	Yes	Yes	10000	Yes	adults
1	To have fun with other balloon pilots .	Because our school is growing	Yes	Yes	10000	No	
93	promote town by competition and help ill children	same thing	Yes	Yes	5000	No	
132	spektakel in mill	spektakel in mill	No	Yes	8000	No	
113	animation of the village	because we like it!	Yes	Yes	3000	No	

Evenement nummer	Prijs kinderen	Media aandacht	Onderzoek?	Heeft het evenement betekenis?	Welke betekenis?	Onderzocht?	Economische invloed	Onderzocht?
115	3,- (onder 3 gratis)	a lot	Yes	Yes	ter promotie van Joure, veel bezoekers komen van buiten Friesland	No	Yes, for the place only	No
171		reasonable	Yes	No			Yes, for the place only	No
71		a lot	No	Yes	everyone talks about it,	No	Yes, for the place only	No
137		reasonable	Yes	Yes	It draw a lot of spectator into the area and the town gets a lot of press coverage	No	Yes, for the region and place	No
18		a lot	Yes	Yes		No	Yes, for the region and place	Yes
96		moderate	Yes	Yes		No	No, no economic meaning	No
16	free	a lot	No	Yes	important for the Iregional economy	No	Yes, for the region and place	No
142		moderate	Yes	Yes	"Mosel"(river) Ballon Fiesta	No	Yes, for the region and place	No
121		a lot	No	Yes	We are promoting the name Eeklo and the region "Meetjesland"	No	Yes, for the region and place	Yes
6		a lot	Yes	Yes	for Tourismus	Yes	Yes, for the region and place	No
48		a lot	Yes	Yes	publiekstrekker op Koninginnedag	No	No, no economic meaning	No
75	0 euro (till 13 yoa	a lot	Yes	Yes	promotion/sales	No	Yes, for the region and place	Yes
41		moderate	Yes	Yes	Waregem as a city	No	Yes, for the region and place	No
92		moderate	No	No		No	No, no economic meaning	No
35		none	No	No	its to small and only for balloon interested peoples.	No	No, no economic meaning	No
84		a lot	Yes	Yes	only balloon fstival	No	Yes, for the region and place	No
159		a lot	Yes	Yes	It makes our region known by many peoples	No	Yes, for the region and place	No
104		a lot	Yes	Yes	the local clubs support	Yes	Yes, for the region and place	Yes
1		a lot	Yes	Yes	Yes, because our town now is known in Italy and abroad for the balloons	No	Yes, for the region and place	Yes
93		a lot	Yes	Yes		No	Yes, for the region and place	No
132		moderate	Yes	Yes	je zet mill op de kaart	No	No, no economic meaning	No
113		reasonable	Yes	Yes	commercial and touristique activity	No	Yes, for the region and place	No

Bijlage 3: Opzet dataverzameling 'Dataset Enquête'

Categorie	Bijbehorende vraag	Verwerking
Data	Op welke data wordt het evenement gehouden?	Data
Editie	Voor de hoeveelste maal is het evenement gehouden?	Aantal (keer)
Aantal dagen	Hoe lang duurt het evenement?	Aantal (dagen)
Hetelucht	Nemen er heteluchtballonnen deel?	Ja = 1
Gas	Nemen er gasballonnen deel?	Ja = 1
Eendaags	Is het een eendaags evenement?	Ja = 1
Meerdaags	Is het een meerdaags evenement?	Ja = 1
Aantal ballonnen	Hoeveel ballonnen nemen deel?	Aantal
Wedstrijd	Is het een wedstrijd?	Ja = 1
Naam evenement	Hoe heet het evenement?	Naam
Plaats	In welke plaats vindt het evenement plaats?	Plaats
Land	In welk land vindt het evenement plaats?	Land
Bezoekersaantal	Wat is het bezoekersaantal?	Bezoekers
Website	Wat is de website van het evenement, mits aanwezig?	Website
E-mail	Wat is het e-mail adres van de organisatie?	E-mail
Primaire Bron	Wat is de primaire bron van de gegevens?	Bron

Bijlage 4: Kaart met alle ballonevenementen

Bron: Google Earth

Bijlage 5: Ballonevenementen in de winter

Bron: Google Earth

Bijlage 6: Ballonevenementen in de lente

Bron: Google Earth

Bijlage 7: Ballonevenementen in de zomer

Bron: Google Earth

Bijlage 8: Ballonevenementen in de herfst

Bron: Google Earth